

Hony Šafra

ŠPANĚLSKO

Poznámky, fakta, dojmy, smyšlenky i
domněnky
hloupého českého Honzy,
putujícího zemí druhdy
antickou, maurskou, židovskou,
ba i přísně katolickou
(a dnes už skoro normální)

Říjen 2013 & Zář 2016

Tento spisek není v žádném případě odborným textem vědeckým, historickým, botanickým, zemědělským, ekonomickým či kulturně-osvětovým.

Čtenář ho může číst pouze s vědomím rizika možného poškození psychického následujícího po nezdravé zvědavosti. Nebude-li čtenář po přečtení autorovi spílat a hrozit mu všemožnými následky, bude to pak autor považovat za odměnu, v jakou si vůbec *nedoufal troufat* ☺ .

Spisek je volnou součástí prezentací fotografií z cest, sestavených v PowerPointu
Katalánsko 2013
Španělsko (Andalusie) 2016

Vyšlo samizdatem 1. vydání
Copyright © Ing. Jan Šafra (*1948), 2016 © HONYzdat, 2016

Nekomerční rozmnožování povoleno.

Varování: Kopírováním a rozmnožováním tohoto spisu nelze zbohatnout!

Úvod

Do Španělska jsme se dostali (zatím, ale to číslo je asi konečné) dvakrát. Poprvé to bylo v říjnu roku 2013, kdy nás autobus CK Monatour dovezl do Katalánska, do přímořského letoviska Lloret de Mar, a pak nás vozil po výletech do blízkého i vzdáleného katalánského okolí. Tam jsme se "namlsali" a naše mysl byla přístupná zvěstem o kráse Andalusie, takže jsme si nakonec v roce 2016 dopřáli ještě okruh Španělskem s důrazem na Andalusii (o kterou šlo primárně a především) s CK Mayer&Crocus. To bylo spojeno s jistým "harcováním" od hotelu k hotelu, kdy ani nestálo za to ztrácet čas vybalováním kufrů, ale šest nocí jsme strávili na pobřeží Costa del Sol v letovisku Fuengirola. Protože jsme v r. 2014 navštívili evropskou část a západní asijskou část Turecka, nebylo možné se při poslední návštěvě Španělska ubránit srovnávání těchto dvou zemí. Mají toho společného více, než by se podle letmého pohledu na mapu mohlo zdát.

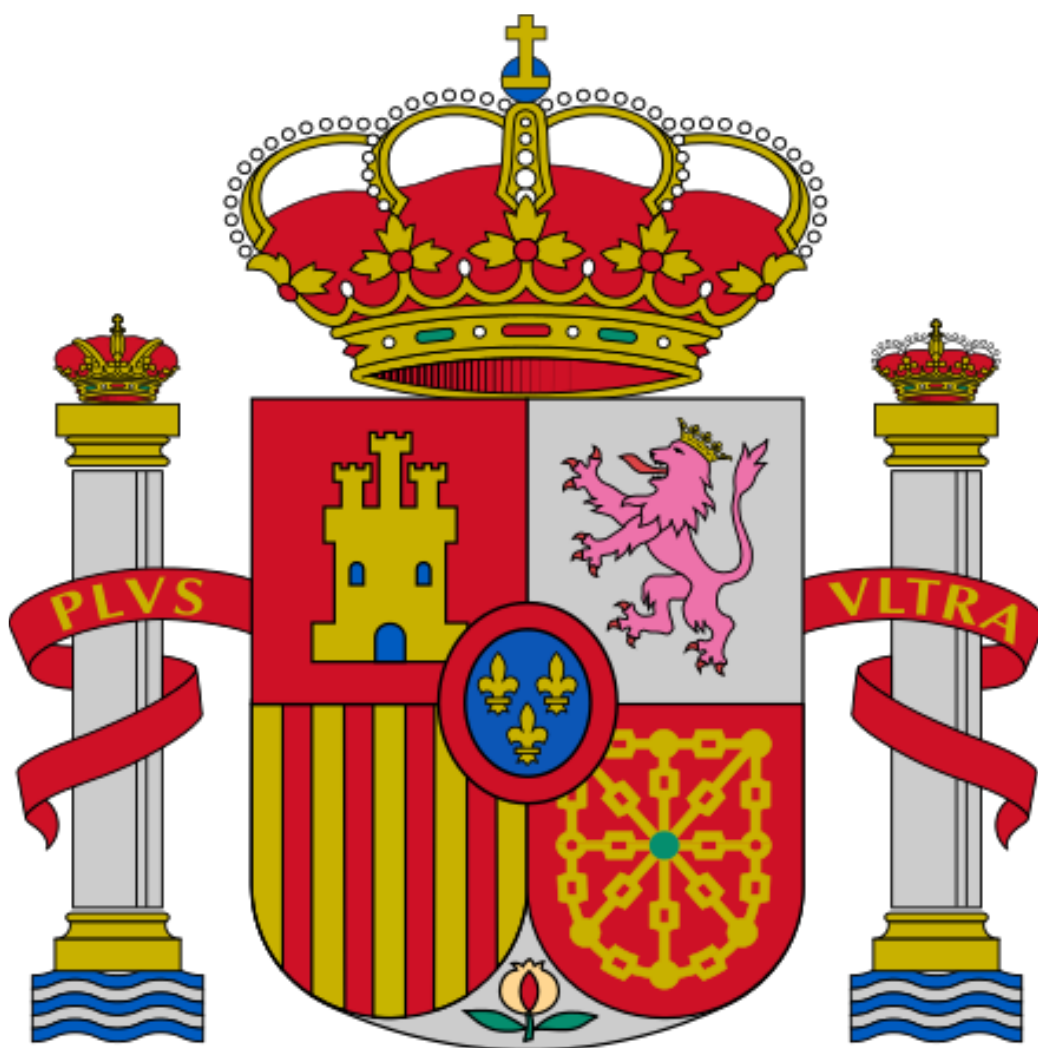
Jednak přiléhají ke Středozezemnímu moři, Turecko na východě k jeho části zvané moře Egejské, Španělsko na západě.

Jižní oblasti Španělska se zřetelně podobají vzhledem krajiny (reliéfem i zemědělským využitím) navštíveným krajům tureckým. Nápadné jsou především rozlehlé olivové sady, zelinářské pozemky a pěstování obilnin - rýže, ve Španělsku ječmen, žito, pšenice, v Turecku kukuřice.

Obě země mají také hodně společného (a současně diametrálně odlišného) z hlediska historického. Antickou minulost, období křesťanské i muslimské bytí v jiném pořadí, průběžnou přítomnost početných židovských komunit. A také vzájemné střety a boje o ovládnutí Středozezemního moře. V obou zemích lze navštívit jak mešity, tak křesťanské kostely - liší se pouze počty jejich zastoupení, přičemž ve Španělsku se jedná o kostely katolické, zatímco v Turecku o kostely východních křesťanských církví, hlavně tedy pravoslavných (či ortodoxních). V obou zemích se také střídala období vzájemné náboženské tolerance, a byla to období všeobecného rozkvětu, a také nesmiřitelného náboženského třesnění, provázená ovšem i hospodářským úpadkem. Obě země také patřily ve středověku a v raném novověku k velmocem, zatímco v první polovině dvacátého století už byly v úpadku, protože nezachytily včas průmyslovou revoluci anglosaského světa. Ovšem pozor, dnes už to není pravda!

V Řecku jsme nebyli, takže srovnávat nemůžeme. Srovnávat ovšem lze jen srovnatelné, a proto lze postihnout nesrovnatelnost Francie (přes jazykovou blízkost hlavně v Provincii) má Francie svůj pověstný "esprit" a je tam naprosto jiné "ovzduší". Itálie je sice doslova nadupána kulturními památkami, ale v současnosti je to země v úpadku, plná nepořádku a špíny, a srovnání se Španělskem nebo s Tureckem prostě nesnese.

Co mají asi všechny "středomořské" země společné, je naprosto unifikované pobřeží, tedy úzký pás letovisek vil, hotelů a pláží, kde snad kromě nápisů neexistuje žádné jiné vodítko, ukazující v které zemi se ten či onen hotel a pláž nachází (možná jen černý sopečný písek na plážích poblíž Vesuvu). Vše je tam podřízeno lenošení (a finančnímu ždímání) prázdninových hostů, vyvalujících se na mořské pláži. Narazili jsme i na lidi, kteří nejdříve hrdě hlásili, že také "byli v Turecku", a když jsme se ptali, jestli byli v některé mešitě a jaké antické památky navštívili, tak prakticky netušili, o čem je vůbec řeč.

Znak a vlajka Španělska

Současná zákonná verze včetně hesla PLUS ULTRA. Původně se slovy Non plus ultra označovalo, že "dál už nic není" a myslelo se tím mořské prázdno na západ od Gibraltarů (sloupů Herkulových, jsou na znaku též symbolicky přítomné) a také varování pro mořeplavce té doby, aby dále nepluli. Toto heslo ovšem zámořské objevy Kolumbovy a jeho následníků popřely a španělští králové Habsburkem Karlem V. počínaje si za své heslo vzali "Plus ultra" (zhruba ve smyslu "Něco navíc" nebo "Více a dál") a vyjadřovali tím svou ambici ovládnout Evropu (Svatou říši římskou) i svět.

Španělská autonomní společenství

Španělsko se skládá z autonomních společenství, která se dále dělí na provincie. Autonomní společenství mají svého prezidenta, parlament a dokonce i úřední řeč, kterou nemusí být nutně na prvním místě španělština (kastilština), ale jazyk užívaný zde historicky.

Carlos I.
alias Karel V.
první
španělský král

Filip VI.
a Letizia,
současný král
s manželkou

KATALÁNSKO

Katalánsko je a současně není Španělsko. Ono je to se Španělskem vůbec takové trochu zvláštní. Jednotlivé části země si pořád uchovávají historickou paměť překlenující i několik století. Vzpomíná se zde na dobu, kdy zde existovala různá drobná království a královstvíčka. Španělsko se sice tváří jako jediný, jednotný, unifikovaný stát, ale je sdružením tzv. autonomních společenství, která mají své prezidenty, parlamenty a úřední řeč (někdy dokonce nadřazenou španělštině). Historie jejich postupného sjednocování do dnešního celku je poměrně složitá a někdy i dramatická, ale to nechme odborné historické literatuře, informací je na internetu dost. Podstatné asi je, že jádro dnešního Španělska vzniklo sňatkem Isabely Kastilské (zvané též Katolická) s Ferdinandem Aragonským v r. 1469. Tito dva po svých "domácích" korunovacích ovládali podstatnou část dnešního Španělska, přičemž "předmanželskou smlouvou" bylo dohodnuto, že každý kraluje ve své zemi a v zemi druhé je pouze královským zástupcem. Jejich významným společným cílem bylo pak osvobodit zbytek pyrenejského poloostrova od muslimských Maurů, jejichž panství se ovšem v té době už povážlivě zmenšovalo. Posléze se jim podařilo v r. 1492 jednak dobýt Granadu (a tam se také oba nechali společně pohřbit v královské kapli při tamní katedrále) a následně jim vyšla i sázka na mnohde a mnohdy odmítaného Kryštofa Kolumba. Ten je přesvědčil, že Gibraltar není "non plus ultra", tedy že dál na moři už nic není. Díky podpoře "Jejich královských Veličenstev" Kolumbus objevil Ameriku a jeho následovníci začali valit do Španělska obrovské množství zlata. Pozdější španělští králové, Habsburkové, pak přijali jako své heslo "Plus ultra", a to je součástí španělského státního znaku dodnes, asi jako naše Pravda vítězí (kéž by!). Tak jako kdysi české stříbro bylo základem moci českých panovníků, díky zlatu se ze Španělska stala evropská velmoc. Pomineme zde to, že došlo dokonce k celoevropské inflaci díky tomuto zlatu, což je historická kuriozita, ale tehdejší produktivita práce prostě nestačila s množstvím zlata držet krok. Ovšem jako vždy, pýcha poněkud předchází pád, i když v případě Španělska byl ten pád daleko pomalejší než třeba v případě českého království. Bohatství a moc španělských králů držely celou zemi pohromadě, ale jednotlivé části země si dodnes udržely například vlastní jazyky, dokonce se statusem jazyka úředního. Některé části mají dokonce i dnes pocit, že jsou v rámci Španělska utlačovány, a mají silná separatistická hnutí, to se týká hlavně Baskicka a Katalánska. Jejich snahy o osamostatnění byly často utopeny v krvi, což k pocitu vzájemné sounáležitosti pochopitelně nepřidalo. Navíc se nejedná ani o příliš

Katalánská vlajka

Čtyři červené pruhy symbolizují krvavé šrámy, které utrpěl sv. Jiří v boji s drakem. Oficiální vlajka je ta vlevo. Separatisté k ní přidávají ještě klín s hvězdou jako odkaz na (kubánskou) revoluci.

vzdálenou historii. Frankův režim si v tom s minulými panovníky nijak nezadal.

Nic ovšem není tak černobílé, jak by se na první pohled mohlo zdát. Především neplatí český sklon k paušalizacím. Některé oblasti Baskicka se totiž přidaly ke generálu Francovi a on se jim už v době své vlády odvděčil obsáhlou autonomií. To je důvodem, proč separatistické hnutí ETA nezískalo na svou stranu většinu Basků a baskická veřejnost ho odmítá. Katalánci nežijí jenom v Katalánsku, ale také v autonomním společenství Valencie. Tito mimokatalánští Katalánci sice doma mluví katalánštinou, na veřejnosti kastilštinou (španělštinou) a o odtržení Katalánska nechtějí ani slyšet.

Lze navíc dohledat zajímavou statistiku:

Podle *Katalánského statistického institutu (!)*

36 % obyvatel Katalánska používá jako běžný dorozumivací jazyk katalánštinu

46 % kastilštinu (tj. španělštinu), tj. největší část

12 % oba jazyky

0,03 % araněštinu (okcitanštinu)

Katalánský statistický institut ovšem ještě pokračuje těmito čísly:

Katalánsky rozumí 93,8 % obyvatel, avšak jen 56,3 % dovede katalánštinou psát.

Naproti tomu kastilsky (španělsky) rozumí 99 % obyvatel a písemně se dovede vyjadřovat 88,8 %.

Katalánsko má navíc velmi rozsáhlou autonomii. Turista, který chodí po Katalánsku, ale i jinde, se španělsko-českým slovníkem se rychle dostane do problémů, protože oba jazyky mají značnou podobnost a používají se zde často (ne důsledně) dvojjazyčné nápisy, ale neexistuje pravidlo, který z jazyků se uvádí jako první. Pak se ovšem snadno stane, že hledané slovo je psané v katalánštině a ve slovníku se španělštinou není.

Zdá se ovšem, že odkazy na historické křivdy jsou jen zástěrkou skutečných zdrojů katalánského separatismu. Jako vždy jsou až v první řadě peníze. V dávnější historii bylo Katalánsko bohatou zemí s rozvinutým zemědělstvím, řemesly a hlavně obchodem přes Středozevní moře. Odtud z Barcelony také vyplul na moře Kryštof Kolumbus a sem se vrátil ke slavnému a slavnostnímu přijetí Jejich královskými Veličenstvy po návratu. Byl to však začátek úpadku Katalánska, protože výnosný zámořský obchod se přesunul více na západ, do Sevilly.

Dnes je ovšem zase všechno jinak. Katalánsko se stalo průmyslově vyspělou částí Španělska s velkými příjmy z turistického ruchu. A Katalánci mají do jisté míry oprávněný pocit, že odvádějí do centrální španělské kasy více, než od ní dostávají (vzájemné dohady, kdo na koho doplácí známe sami z doby česko-slovenského dělení státu). Jenže na druhou stranu si řada Katalánců připouští obavy, jestli by i samostatné Katalánsko zůstalo stejně prosperující a také obranyschopnou zemí (nejen vojensky, ale i finančně, ekonomicky), protože rozpady států nebývají většinou bezbolestné a bezztrátové. Pochopitelně, že za líbivými separatistickými hesly se skrývá i touha mnohých regionálních politiků po tučnějších korytech, což ovšem nahlas vykřikovat nemohou.

Hradec Králové - Lloret de Mar
Naše první cesta do Katalánska v r. 2013 (a zpět). Celkem
to obnášelo 3540 km v autobuse.

Cesta do Katalánska trvá autobusem a s průměrnými přestávkami cestou asi 24 hod. Vyjžděli jsme z Hradce Králové 1. října ráno v 7 hodin a skoro mrzlo (1 °C), v Pardubicích, Kolíně, Praze a v Plzni jsme přibírali další spolucestující. Krátce po poledni jsme v Rozvadově překročili německou hranici, ale pořád ještě byla zima (10°C). Německo jsme opustili na Rýně asi v 18.30 hod (ale teplota už vystoupila na 17 °C). Francouzsko-španělskou hranici jsme překonali v hluboké tmě kolem páté hodiny ranní a teplota už tam v noci byla 19°C. V Lloret de Mar jsme byli před 7 hodinou ranní, v hotelu nás ještě nečekali, tak jsme se šli podívat na svítání nad mořem. Bylo zde příjemných 18°C a přes den se pak i v dalších dnech teploty pohybovaly kolem 25 °C. Bylo už po sezóně, hotel SUN VILLAGE 3* byl méně než poloprázdný. Byl od moře asi 500 metrů, ale přitom sám měl dva hotelové bazény. Z balkónu pokoje byl krásný výhled od hor vlevo až na moře vpravo.

Lloret de Mar

Lloret de Mar je městečko, které má vlastních asi 40 tisíc obyvatel, ale v sezóně se počet lidí mnohonásobí, jednak kvůli turistům, ale také kvůli lidem z okolí, kteří sem jako obsluha a obchodníci přicházejí za výdělkem. Uvádí se počet až 200 000 lidí, v sezóně sem radši nejezděte, mohli byste být ušlapáni. Mimo sezónu je tu pro Čechy (Moravany, Slezany) tepelně příjemně (na

podzim je ještě vyhřáté moře) a také vcelku levně, cenové rozdíly běžných potravin například v řetězci CAPRABO jsou plus-minus zanedbatelné. Pláže jsou volně přístupné. Pár zajímavostí se zde najde, za zmínku stojí skutečnost, že řada restaurací a obchodů je nakloněna ruskojazyčným turistům a jídelní lístky a ceníky jsou také v azbuce, někdy dokonce na prvním místě. Ještě zajímavější jsou azbukou psané nabídky prodeje realit (bytů, domů, hotelů) včetně nabídky hypotečních úvěrů na jejich nákup. Rusové jsou zde tedy váženými hosty.

Výhled z okna hotelu

Panorama je složeno z 5 fotografií

Lloret de Mar je ale jinak hlavně unifikovaná turistická továrna pro plážové lenochy a nejste-li ten typ, musíte někam vyrazit. V rámci našeho pobytu to byly výlety do Barcelony, na Montserrat, do botanické zahrady Pinya de Rosa, na flamenco-show na statek La Masia a lodní plavba podél pobřeží Costa Brava do Tossa de Mar a zpět.

Botanická zahrada je poměrně nedaleko a více o ní vypoví fotografie než slova. Je specializovaná na kaktusy, sukulenty a návštěvníky uvítá mj. papoušek, který mi hopsal na předloktí a snažil se proštípnout rukáv košile.

Lloret de Mar

Hlavní pláž je teď na podzim vcelku prázdná, i když moře je ještě teplé.

La Masia

To tedy stojí za vidění a slyšení! Původně statek, dnes upravený pro předvádění show Flamenco. Nachází se nedaleko Blanes či Lloret de Mar a je to vyhlášené místo, kam jsou sváženi turisté, hostující v okolí. Existuje zde několik typů vystoupení, ale základem je popíjení vína nebo

sangrie, večere, ale hlavně sledování více než hodinového programu se španělským národním tancem flamenco.

S flamencem je to ale trochu složitější. Jednoduchá vžitá představa je, že se jedná o tanec. Ve skutečnosti je to složitá hudebně-taneční kultura s více složkami, které se navíc mohou produkovat zcela samostatně, což jistě přispívá ke zmatení v chápání pojmu. Základem je sice asi tanec, většinou sólový, ale i párový nebo skupinový. Jenže jeho důležitou složkou je kytarový hudební doprovod, případně i doprovod dalších hudebních nástrojů. Další relativně samostatnou složkou je rytmus, ať už vytleskávaný, stepovaný nebo vyluzovaný pomocí nástroje zvaného cajón (kachon – jakási dřevěná bedna, na níž hudebník sedí obkročmo), a patří sem také výkřiky ve vrcholném závěru. A také odpovídající dress-code, oblečení. O původ tance se sice přou Katalánci s Andalusany, ale nepopírají, že základ je cikánský a podle některých etnografů dokonce indický, ovšem obohacený tradicemi španělských lidových tanců. Dnes se dokonce prolíná i s mnoha moderními hudebními žánry, takže se často vede spor co ještě je a co už není (tradiční) flamenco. Ve Španělsku existují špičkoví tanečníci, špičkoví kytaristé,

špičkoví skladatelé, choreografové a já nevím, kdo všechno ještě, a všichni dohromady i každý zvlášť vytvářejí kulturní jev, zvaný prostě flamenco.

Program má určitou režii, po uvítání je každý host ihned vyfotografován s hlavními tanečnicí, pochopitelně to stojí nějaký nemalý poplatek. Hosté jsou uvedeni ke stolu (rezervace je podmínkou, většinou ji zajišťují cestovky), řeší se otázka pití (je většinou v ceně) nebo večeře. Fotografování je zakázáno z konkurenčně obchodních důvodů, protože je možné zakoupit profesionální CD a DVD s nahrávkami. Pochopitelně se hojně fotografuje, ale je dobré vystačit s přirozeným osvětlením a neupozorňovat na sebe fotobleskem, na to reagují pořadatelé dost nedůtklivě. Díky rezervacím mají pořadatelé přehled o národnostech turistů. Vlastní vystoupení pak začíná tím, že moderátor uvítá každou skupinu jejím jazykem. Legrace ovšem nastala, když měl uvítat Japonce a japonsky neuměl. Tak alespoň ukazováčky zešikmil své oči a uklonil se jejich směrem, to pochopila celá kosmopolitní sešlost.

Pak už následuje asi hodinový program, který nelze slovy popsat, ten se musí vidět nebo slyšet.

Statek La Masia

Tossa de Mar

Do Tossy de Mar jsme pluli vyhlídkovou lodí, přičemž kvůli počasí nebylo o tomto výletu do poslední chvíle rozhodnuto. Den či dva před tím moře dost bouřilo. V Lloret de Mar ani v Tessa de Mar však nemají žádné přístavní molo a loď s plochým dnem přistává systémem válečných výsadekových člunů, prostě najede na písčnou pláž „břichem“. Pro civilní cestující se vyhodí krátký můstek, který překlene asi dvou či třímetrovou část pláže, kde běžně šplouchají vlny, běžně se však nastupuje na boso, je to jistější. Loď má část dna zasklenou, takže lze pozorovat podmořský život. Hejna rybiček se ale brzy okoukala a zajímavější bylo sledovat dramatické pobřeží Costa Brava a neméně dramatickou bouřkovou oblačnost ustupující kamsi k Africe. To se opět nedá zprostředkovat slovy, na to jsou nutné fotografie, v prezentaci jich je dost.

Tossu de Mar založili již staří Římané a Augustova armáda tady měla opěrný bod. Velký význam měla Tossa de Mar ještě ve středověku, byla sídlem významného šlechtického rodu a zůstala po něm dobře zrestaurovaná zřícenina hradu. V době protihabsburského povstání však městečko téměř zaniklo a změnilo se v bezvýznamnou špinavou rybářskou osadu. Teprve krátce před válkou se zde objevil Marc Chagall, vytvořil sérii obrazů a pojmenoval vesnici jako „Modrý ráj“. Ovšem až po válce došlo k zásadnímu obratu. Režisér Albert Lewin zde natočil film Pandora a Bludný Holanďan s tehdy populárními herci Jamesem Masonem a Avou Gardnerovou. Protože mezi hlavními představiteli „přeskočila jiskra“, bylo kromě nádherné scenérie postaráno také o propagačně významný skandál. Ava Gardnerová totiž byla milenkou nesmírně žárlivého Franka Sinatry, který se sem po prvních signálech rozjel a milenku si hlídal po celou zbývající dobu natáčení. Ava Gardnerová má v Tosse dnes dokonce sochu. A právě tento film se postaral o znovuzrození vesnice a její přeměnu ve vyhledávané letovisko. Městští konšelé jsou však mazaní a spolu s již zavedenými hoteliéry blokují výstavbu nových hotelů a udržují tak jejich nízký počet a tomu odpovídající vysoké ceny. Druhým efektem je, že městečko (větší vesnice, udává se jen asi 5 500 obyvatel) si zachovalo dostatek středověkých či obecně starých památek a je tedy lákavé i z tohoto důvodu. Jen staré rybářské chatrče a kanál se zahrňávajícími zbytky vykuchaných ryb už zde nenajdete.

*Ava Gardner
Tossa de Mar*

Pobřeží Costa Brava

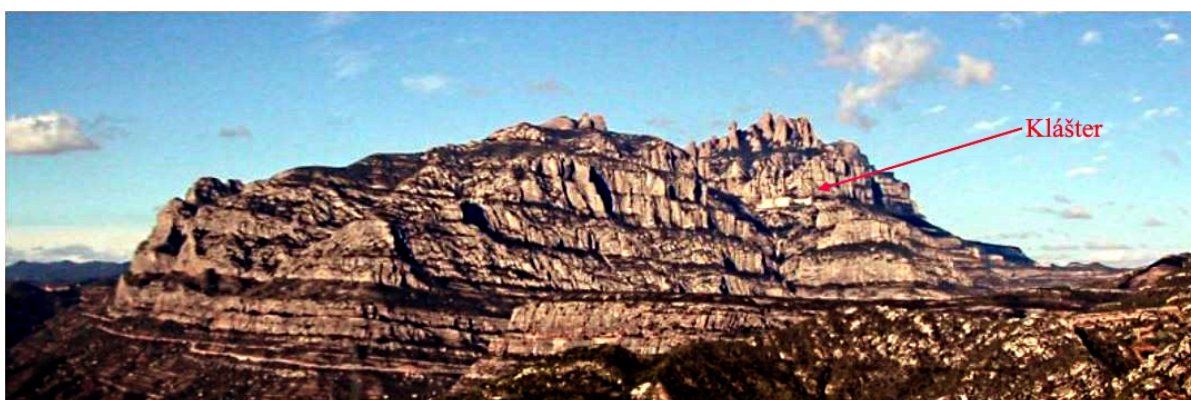
Pobřeží Costa Brava

Montserrat

V roce 880 spatřili pasáci, že nahoře ve skalách svítí zvláštní světlo sestupující s nebe. Protože se jev opakoval, seznámili s ním faráře, ten biskupa, a všichni společně objevili v horách jeskyni, v níž našli sošku Panny Marie. Chtěli ji přenést do kostela, ale ona ztěžkla natolik, že osoby duchovní usoudily, že soška má zůstat na místě, a proto nad jeskyní nechaly vystavět kapli. Tolik praví legenda či pověst. Skutečností pak už je, že na témže místě, uznaném jako místo mariánského zjevení, vznikl v roce 1025, tedy po 145 letech, z iniciativy opata Oliby benediktinský klášter.

„Zubatá hora“, tedy Montserrat, dala název klášteru, či klášternímu komplexu, který pod jejím vrcholem existuje dodnes a patří mezi nejposvátnější poutní místa nejen Katalánska. Nachází se nedaleko od Barcelony. Nejvyšší vrchol hory je ve výši 1236 m.n.m., které se nachází necelých 40 km odtud, takže k úpatí hory se lze dostat téměř po (mírně zvlněné) rovině, najednou máte klášter téměř nad hlavou a s údivem čtete na směrovce, že vás čeká ještě mnoho kilometrů silnice, než se v serpentínách dostanete nahoru. Turisté ale mohou také využít lanovky nebo zubačkové železnice.

Horský masiv Montserrat

*Klášter
Pohled od
vyhlídky
sv. Michala*

Pau Casals

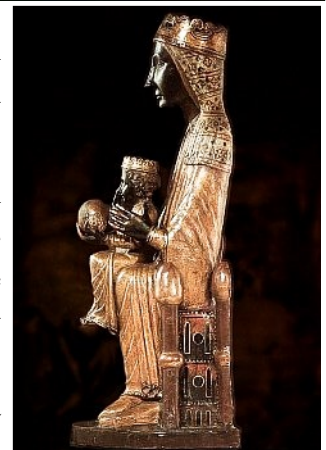
Je nutno říci, že dojem návštěvy kláštera a okolí žádná fotografie nedokáže zprostředkovat, nejvíce snad jen záběry dronu, dostupné na internetu. Do okolní krajiny se totiž hledí jako z letadla. Vlastní klášter se skládá z několika budov církevních i občanských (museum, policie, „nádraží“ zubačky, stanice lanových drah – jedna přichází zdola, druhá podobající se výtahu směřuje téměř kolmo až na vrchol hory), a od kláštera vychází několik turistických tras, které vedou do dalších sakrálních objektů rozptýlených v okolí – několik kaplí, vyhlídka sv. Michala,... a na vrchol Sant Jeroni. Jsou vroubeny i sochami, např. sv. Františka z Assisi či hudebního skladatele Pau Casalse, na kterého je celé Katalánsko náležitě hrdé a pyšné.

Klášter žije, to je podstatné zjištění. Jednak zde je stále asi osmdesát mnichů, jednak zde působí chlapecký pěvecký sbor La Escolania de Montserrat, který vystupuje tuším každou lichou hodinu. Sbor zde existuje už od 14. století. Zpěv těchto chlapců nutně zapůsobí i na hudební analfabety a zaryté ateisty. Měli jsme možnost se jednoho z jejich vystoupení zúčastnit. Není to tak jednoduché, prostory chrámu jsou vždy naplněny sedícími i stojícími posluchači, věřícími i turisty (často ze zemí daleko exotičtějších, než je Česko), a je to zážitek. Ostatně stačí zadat do Googlu

heslo Escolania a objeví se celá řada ozvučených videonahrávek jejich repertoáru, včetně úchvatné vánoční Tiché noci... Jednu z významných skladeb složil právě Pau Casals. (Jedna ukázka je v příložené prezentaci.)

Návštěvnost kláštera ještě komplikuje skutečnost, že nad oltářem je umístěna soška černé Madony Montserratské, k níž je přístup po zvláštním schodišti a ochozu, a na přístup k ní se čeká v sáhodlouhé snad hodinové frontě, tvořené převážně věřícími. Pro nevěřící je v muzeu vystavena přesná replika. Proč je Madona černá se přesně neví, každopádně je však všeobecně přijímanou patronkou Katalánska a nachází se v mnoha katalánských kostelech a kaplích.

Vyhlídkové trasy jsou upravené a vcelku bezpečné, ale sejít z nich byt' jen o několik metrů stranou může znamenat poslední chybu v životě, završenou pádem z vysokých skal. Celá hora (je to spíše malé pohoří či horský masiv) je vyhlášena za chráněnou památku a rezervaci. Ale kupodivu, jinak přísná ochrana všeho nikterak neomezuje skalní lezce, kteří byli uznáni jako komunita přírodu neohrožující.

Barcelona

V Barceloně jsme byli dvakrát. Byl to vlastně jediný průnik našich dvou cest do Španělska. Zatímco poprvé jsme na Barcelonu měli poměrně málo času (museli jsme v rámci výletu zvládnout ještě Montserrat a flamenco-show, podruhé jsme na ní měli skoro celý „bílý“ den, protože řidiči autobusu museli dodržet po 24-hodinové cestě zákonnou přestávku. Společnými body však byly jen bulvár La Rambla, barcelonská katedrála a Plaça de la Sagrada Família (to je psáno katalánsky, kastilsky je to Plaza de la Sagrada Familia ☺). Nábřežní promenáda Kryštofa Kolumba se počítat nedá, protože poprvé jsme po ní přehali před akutně hrozícím deštěm, zatímco podruhé jsme si ji vychutnali v plném slunci. Podvkrát jsme sice byli na vrchu Montjuïc, ale nikoliv na stejných místech, styčným bodem byl pouze olympijský stadion.

Isabela a Kolumbus

Kolumbus předkládá návrh své cesty do Indie. Socha je v Granadě.

Barcelona je hlavním městem Katalánského autonomního společenství, sídlem arcibiskupa a také slavného fotbalového klubu FC Barcelona (v katalánštině a podomácku Barça / Barča). Obyvatel má 1,6 milionů, tedy o málo více než Praha. Historie města je plná zvratů. Byla založena Kartaginci, dobytá Římany, ve 4. století padla do rukou Vizigótů, v 8. století ji krátce opanovali Maurové, ovšem rychle vytlačeni frankým králem a prvním středověkým římským císařem Karlem Velikým. Byla významným obchodním střediskem aragonského království, ale po sňatku jejich královských Veličenstev Isabely Kastilské

a Ferdinanda Aragonského nastal její úpadek, protože díky Kolumbovi a jeho dobovatelských následovníků se zámořský obchod přesunul k Atlantiku. Občasné vzpoury proti centrální moci byly většinou utopeny v krvi, naposledy pak v době nástupu generála Franca, kdy ve školách byla dokonce zakázána výuka katalánštiny a velice nelibě se hledělo i na různé katalánské tradice, třeba kolový tanec sardanu.

S rozmachem turistiky, objevem bohatých nerostných nalezišť, se souvisejícím rozvojem průmyslu a v neposlední řadě i v souvislosti s politickým uvolněním po Frankově smrti, zažívá Barcelona i Katalánsko nebývalý rozmach.

Pokusím-li se popsat Barcelonu trochu logicky, opřu se asi o naše pěší putování při druhé návštěvě s přiměřenými odskoky na odlišnosti viděné při návštěvě první, bude-li to třeba.

Za ranního svítání v neděli 18. září 2016, po zhruba 24 hodinách strávených v autobuse, jsme byli vysazeni poblíž Kolumbova sloupu. O Kolumba na sloupu se dodnes vedou spory, protože velitelským gestem ukazuje na moře, ale není to směr k Americe. Pokud by ukazoval k Americké pevnině, pak by jeho pravice ukazovala do španělského vnitrozemí, což by asi také vypadalo dosti zvláště (ostatně Pražáci mají stejný problém se Žižkou, ten stojí na Vítkově jako dobyvatel Prahy, nikoliv její obránce, to by musel Praze ukazovat koňský zadek). Pravdou je, že Kryštof Kolumbus,

rodák janovský, tedy italský, po mnoha předchozích lobbistických nezdarech dosáhl předběžného příslibu Isabely Kastilské, že mu jeho pokus o plavbu do Indie západním směrem umožní, až bude dobytá Granada. Granada kapitulovala 2. ledna 1492, čímž padla poslední maurská pevnost a zaniklo poslední maurské království na španělském území (námořní válka ovšem pokračovala ještě nejméně 200 let). Isabela Kastilská, zvaná od teď Katolická, svoje slovo dodržela a v srpnu 1492 Kolumbus na svěřených lodích vyplul hledat západní cestu do Indie. Na americké ostrovy v Karibiku pak doplul v říjnu a plavil se mezi nimi až do prosince téhož roku. Do Španělska se vrátil na jaře 1493, byl velmi oslavován a odjel opět do Barcelony, kde byl Jejich královskými Veličenstvy přijat, povýšen i se svými bratry do šlechtického stavu atd. (později upadl zase v nemilost v důsledku dvorských intrik, nicméně vykonal celkem čtyři výpravy do Ameriky a otevřel tak cestu svým následovníkům).

Od Kolumbova sloupu se směrem ke Katalánskému náměstí táhne více než 1 km dlouhý bulvár, zvaný La Rambla, někdy též v množném čísle Ramblas. Má totiž totiž 5 odlišných částí a ty nesou svá vlastní jména, Rambla XYZ, odvozená od významných budov. Například Rambla de la Monica je sídlem nemalé, ale nepříliš nápadné modlitebny, která dnes slouží jako kostel ukrajinským pravověrným věřícím (v jejím předsálí jsme během dopoledne nechali spočinout unaveným nohám, zatímco uvnitř probíhala ortodoxní bohoslužba s velmi slušnou účastí věřících). Rambla vlastně znamená cosi jako „vyschlé řečiště“ a s tím slovem jsme se při cestách Španělskem setkávali velmi často, protože řada říček v této zemi přes léto skutečně vysychá. Barcelonská Rambla je ovšem už vyschlá definitivně, stala se postupně sídlem vyšších středních vrstev a dnes je směsicí kulturních zařízení, kostelíků, tržišť, prodejních stánků, zábavních podniků, hotýlků, obchodů, občerstvovacích a napájecích zařízení atd. V základní ose je pěší zóna, po stranách lemovaná jízdními pruhy, kde se opatrně plouží automobilová, motocyklová a autobusová doprava – především tedy „dopravní obsluha“, pro běžný silniční provoz je to zde nevhodné. Je zde vysoká koncentrace policejních složek, které brzy ráno umravňují ty, kdož si myslí, že je ještě noc.

Policejních složek je tu mnoho, počínaje státní policií přes různé formy městské police (například přístavní), speciální katalánské útvary až Guardii Civil, nehledě na různé hlídací a bezpečnostní agentury. Ač neděle v katolické zemi, nebyl problém si zde nakoupit pečivo a něco k jídlu. Rambla končí na Katalánském náměstí. Odtud se dá pokračovat šikmo zpět k asi 1 km vzdálené

Sardana - tanec

barcelonské katedrále, před níž se nachází Katedrální náměstí. Bohužel jsme měli na dobu kolem 12-té hodiny plánovaný jiný program, nemohli jsme se zúčastnit pohledu na zdejší taneční slavnost. Ta se údajně koná každou neděli kolem poledne a přichází zde tančí katalánský národní kolový tanec, zvaný sardana. Frankistický režim ho nerad viděl, a účast na sardane se zase brala jako vyjádření tichého protestu proti režimu. Tanec spočívá v tom, že přichází (kdokoliv) v počtu 10 - 20 osob složí svá zavazadla na jednu hromadu, kolem ní utvoří kruh a držíce se za ruce poskakují a vytvářejí různé krokové a skokové variace podle zvoleného "předtanečnicka". Nejlépe je, zadat si na internetu do Googlu heslo „sardana“, a objeví se spousta videonahrávek amatérských i profesionálních či soutěžních kolektivů poskakujících v kruhu kolem hromádky zavazadel (z několika takových videí je sestavena v prezentační příloze krátká videoukázka).

Vstup do barcelonské katedrály je sice volný, ale připravte se na nekompromisní mravnostní stráž, což jsou nepříliš foremné uniformované dámy hodně připomínající české sociální pracovnice nebo jiné úřednice socialistického stříhu. V Turecku se pro srovnání jedná o pohledné mladé muže stojící v ponožkách před mešitou. Jedni i druhí pak mají za úkol nepustit nikoho kdo nedodržuje dress-code, tedy ve Španělsku zahalená ramena a kraťasy alespoň mírně pod kolena (to pro muže i ženy), v Turecku navíc zakryté vlasy žen a odložení obuvi. Přesto jsou v Turecku na vyšším stupni vývoje, neboť před navštěvovanějšími mešitami jsou jednoduché půjčovny všelijakých šátků, šál a pokrývek, takže i pánové v kraťasech si jejich obtočením kolem pasu vytvoří zakrývající sukni. Na odloženou obuv jsou v mešitách regálky.

Barcelonská katedrála je zasvěcena svatému kříži a svaté Eulalii. Se svatou Eulálií je to dost zvláštní. Neví se s jistotou, zda se jedná o jednu nebo dvě osoby. Děvčátko Eulálie (289 ? – 303) - dnes známé jako Sainte Eulalie de Barcelone, je patronkou města a byla vzývána v jakémkoli neštěstí. Je přímluvkyní španělských námořníků, šestinedělek, cestujících; je ochranitelkou proti

neštěstí, proti úplavici. Její ostatky odpočívají v alabastrovém sarkofágu v kryptě (podzemní hrobce) pod hlavním oltářem. Spočívá zde od roku 1339, kdy sem byly přeneseny její ostatky.

Kromě dalších měst po celém světě je velice uctívána také ve střední Francii, kde je patronkou celých regionů i měst. Je také respektována u východních církví. V Meridě však uctívají svatou Eulálii Meridskou. Rozšířená legenda praví, že se jednalo o mladou křesťanku umučenu kvůli víře ve 13 letech věku a to 13 různými způsoby, která se po smrti vtělila do husy (pomiňme tedy, že podobná vtělení nejsou zrovna v souladu s křesťanským učením, ale sahají spíše daleko do období předkřesťanských). Na její paměť se tady v přilehlém klášterním atriu chová 13 husí.

Nedaleko katedrály se nachází Palau de la Música Catalana – Palác katalánské hudby.

I když budova hodně připomíná díla Antonia Gaudího, jejím autorem je jiný slavný katalánský architekt Lluís Montanero.

Potom jsme se pěšmo přesunuli až na nábrežní promenádu Kryštofa Kolumba, která končí (či začíná) u Kolumbova sloupu. U něj také začíná tzv. mořská Rambla. Ta je z nemalé části tvořena výsuvným mostem přes kanál spojující přístav jachet s mořem. To jsme ovšem netušili, a když jsme se chtěli od koncového obchodního domu MareMagnum vrátit ke Kolumbovi, zjistili jsme, že jsme spolu s davem dalších turistů odříznuti od pevniny a museli jsme jistou dobu čekat, než vyplují soukromé jachty z přístavu – potom byl most opět vysunut k pevnině. Naštěstí jsme měli dostatečnou časovou rezervu, takže na sraz u stanice metra kostela sv. Moniky jsme přišli v čas. Jinak mohl nastat nepříjemný problém, že bychom se (nejen my) ztratili a nalézt pak zbytek skupiny a navečer stanoviště autobusu na neznámém místě by mohl být dost dramatický zážitek.

Barcelonským metrem jsme se pak svezli k chrámu Sagrada Família. Tam jsme měli již několik měsíců předem rezervovanou návštěvu, dokladovanou na obří vstupence formátu A4. Na první pohled zvenčí se toho moc nezměnilo.

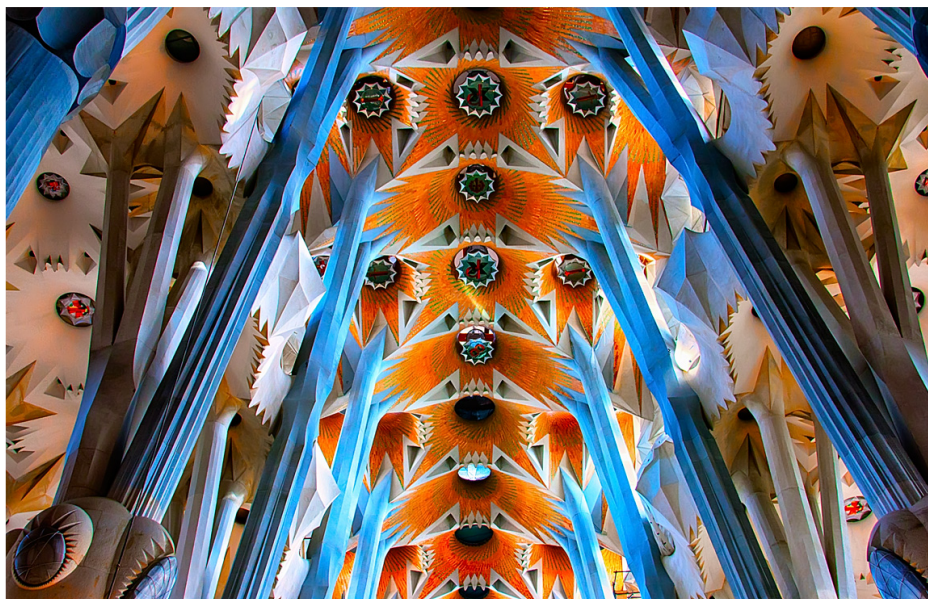
Vysoká stavba fantastických tvarů je stále obklopena několika výškovými jeřáby a nerušený pohled lze získat snad jen na retušovaných plakátech, zobrazujících její konečný stav bez jeřábů, lešení a zahalujících textilií. Stavba byla zahájena v roce 1882. Antonio Gaudí ji zamýšlel jako výzvu k návratu ke katolickému křesťanství. Dokončena snad bude v roce 2026, 100 let po smrti Antonia Gaudího. Architekt Gaudí se ke stavbě dostal až krátce po jejím zahájení. Byl sice geniálním architektem, který se úmyslně oprostil od všech myslitelných historických slohů (románského, gotického, barokního,...) a vytvořil si sloh vlastní. Ale jako projektant byl tak trochu (či dost) lidově řečeno

bordelář. Ke stavbě přistupoval pouze na základě skic nebo modelů svých představ a ještě při jejich realizaci přímo na stavbě improvizoval. Většinu svého života věnoval právě tomuto chrámu. Když zemřel a pak následně vypukla občanská válka, byla stavba dokonce na několik let přerušena, zčásti vyhořela a nikdo nevěděl, jak dále pokračovat. Shořely Gaudího plány i modely, které používal. Část se jich podařilo posléze zrekonstruovat a několik architektů se snaží ve stavbě v gaudiovském duchu pokračovat. Do jisté míry škodolibá kritika tvrdí, že Gaudí by to stavěl jinak (ale nikdo neví jak), že se zbytečně vyhazují peníze, že... a že... a že.... (skoro jako v Česku).

Peníze? Od začátku stavby se jedná výhradně o soukromé zdroje. Budiž to dokladem, že vykořenit víru je dost obtížné, a že čekání u všeho na evropské dotace je asi jen české "špecifikum".

Stavba byla už v roce 2010 vysvěcena papežem Benediktem XVI. a byl jí udělen titul

basilica minor. Je obrovským tahákem turistickým, navštíví ji ročně skoro 3 miliony turistů. Interiér je dokončený z podstatné části a slouží věřícím i turistům. Je naprosto netradiční, respektive tradiční prvky (sloupy, klenby, okenní vitráže, sochy,...) pojímá moderním,

ale velice vkusným způsobem, takže návštěvník není uveden v omyl nějakým supermodernistickým nesrozumitelným pojetím. Uvnitř se lze pohybovat vcelku volně, jen uprostřed hlavní lodi je vyhrazený prostor vybavený židlemi a v čele mající prostý kříž. Tot' modlitebna. Lze tam volně vstoupit, ale pořadatelé vás nekompromisně donutí se posadit. V podzemí stavby je muzeum výstavby a v jedné z postranních lodí je zase výstava sakrálních předmětů (fotografie jsou v prezentaci). Do jedné z věží dokonce vede výtah, který vyveze několik šťastlivců až nahoru... Těch věží má být ve finále osmnáct, mají svou biblickou symboliku, jako ostatně snad každý metr čtvereční fasády této stavby.

Vstoupit do chrámu není tak jednoduché. Podobně jako u svatopetrské katedrály ve Vatikánu jsou návštěvníci podrobni „důkladné“ prohlídce, zda do katedrály nevnášejí nebezpečné předměty. Byl mi tak zabaven malý kapesní nůž, nacházející se ve fotobrašně. Místo něj jsem obdržel plastovou kartičku. Byl jsem ve vážném pokušení si kartičku nechat jako svérázný suvenýr, protože ten nožík byl prakticky bezcenný. Nakonec zvítězila zvědavost, jak se já, cizinec jazyka neznalý, dostanu ke svému nožíku. Bylo to ale jednoduché. Mávl jsem kartičkou před očima jedné z hlídajících (zde pohledných) uniformovaných dam, ta mě nasměrovala k jiné uniformované osobě, ta zamávala na nedalekou ostrahu vstupu a za chvíli proběhla zpětná barterová směna kartička-nožík.

Po návštěvě se celá naše tlupa přesunula opět do metra. Barcelonské metro je vcelku moderní čistá a pohledná záležitost. Jezdit lze za jednotlivé jízdné nebo na kartu na 10 jízd, a ta má jistou slevu. Praktikovali jsme to tak, že jsme se rozdělili na desetičlenné skupiny, každá měla svého „vedoucího“. My měli dívku s právnickým vzděláním, kterou jsem v naší skupině povýšil na „matku-plukovníci druhého pěšího pluku“. Tato pověřená osoba pak desetkrát za sebou uvolnila vstupní turniket. Metrem jsme pak dojeli na úpatí Montjuïc.

V metru jsme byli svědky, jak se pohádaly dvě gorily tmavého afrického vzhledu, načez jedna praštila druhou po hlavě kastaněty. Všichni cestující, tedy i domorodí, se přitom tvářili nezúčastněně, zřejmě dílem ze zvyku, dílem s vědomím, že mezi opice nemá cenu se míchat. Akorát já jsem si je stačil vyfotografovat, poškozené kastaněty jsou na snímku vidět.

Ve stanici na úpatí kopce Montjuïc jsme přesedli do dalšího vozu, tentokrát šikmo

nakloněného ve stylu petřínské lanovky, a tato zdejší kolejová lanovka nás vyvezla pod vrchol Montjuïc. Název Montjuïc je trochu nejasného původu. Obvykle se překládá jako Židovský kopec, údajně na paměť vyhánění Židů ze Španělska, kdy se sem na čas uchýlili barcelonští Židé. Druhá verze odkazuje na anticko-římské období, kdy zde stával chrám boha Jupitera (ve 2.pádě Jovi). Nachází se zde několik vyhlídek na Barcelonu (při naší první návštěvě jsme vyhlíželi na přístav, ale bylo mlhavě a deštivo, i když v grafickém editoru se podařilo dost zachránit). Také jsme tu viděli sousoší tance sardana i umělý přejevý sadový vodopád. Teď při naší druhé návštěvě jsme (opět) navštívili olympijský stadion, dostali jsme se ale i dovnitř. Odtud jsme se přesunuli k monumentální budově Muzea katalánského národního umění, od níž je další z nádherných výhledů na Barcelonu, a tentokrát jsme měli i štěstí na krásné počasí. I pověstný Robertek, homolovitý mrakodrap Torre Agbar se dal se zoomem docela slušně nafotit. Když jsme se dosytosti vynakoukali, sešli jsme po několika schodištích a dokonce i eskalátorech dolů k fontáně, která

Barcelona
Pohled od Muzea katalánského národního umění

ovšem nestříkala a hlavně nesvítila a nehrála (jako při naší první návštěvě).

17.-18. 9. 2016
Cesta
Hradec Králové -
Barcelona - Benicàsim
2190 km

Po kratším čekání, v němž uplynul čas nutné řidičské přestávky, jsme v 17 hodin přesunuli svá unavená těla do

autobusu a ten nás vezl dále do letoviska Benicásim, kde jsme se měli dočkat našeho prvního španělského noclehu v civilizovaném prostředí hotelu Orange 3*. Cestovní poznámky praví, že v 19:30 hod jsme přešli řeku Ebro a ve 20:40 dorazili do hotelu. V tomto souvislém dvoudni jsme z Hradce Králové do Benicásim ujeli autobusem asi 2190 km. Spali jsme jako zabití.

Sagrada Família
Rezervace a vstupenka

Welcome to Sagrada Família!

The entrance fee is a donation towards the construction of the Sagrada Família. Your contribution makes you part of this great work.

TICKET

BASIC TICKET

Sagrada Família

Date
18/09/2016

Entrance time
12:45 h - 13:00 h

Type of ticket
Senior

Price (with VAT): 11.00 €

Reservation number	Ticket number	Date printed	NIF org.
7410517	24207331	05/09/2016	G58302928

① Nativity Tower ② Passion Tower ③ Audio guide service ④ Guided tour

c/ Mallorca

BASIC TICKET

Date
18/09/2016

Entrance time
12:45 h - 13:00 h

Type of ticket
Senior

Possession of this ticket signals acceptance of the following terms:
The ticket must be kept until the end of the visit and must be presented to staff upon request. Any manipulation or modification of the details on this ticket is completely forbidden. The organisation may deny access to the holder of any ticket that has been altered, ripped or is suspected of being counterfeit. The organisation reserves the right to deny admission, under current law, to anyone involved in behaviour that could be detrimental to the rest of the visitors, staff or the proper course of the visit. No smoking, drinking or eating is allowed on the premises. Use of this ticket implies authorisation for the ticketholder's image to be recorded and used in audiovisual materials made public on the Baasilica de la Sagrada Família Internet website, Youtube, Facebook or Pinterest for exclusively informational purposes indefinitely. The organisation reserves the right to modify the routes, limit the spaces available to visit on the premises or close services due to safety issues, restoration, maintenance, adverse weather conditions or temporary events. Visiting the towers may cause dizziness or vertigo and anyone affected by these conditions is prohibited from going up. People with functional diversity, pregnant women and baby carriages are likewise prohibited from visiting the towers. Children under six may not use the lifts. If unable to visit the towers due to technical issues or weather, the lift fee shall be reimbursed via the original payment method. For reimbursements due to delay or cancellation of the visit by the visitor, the ticketholder must submit official proof of the justifiable situation before the amount will be returned.

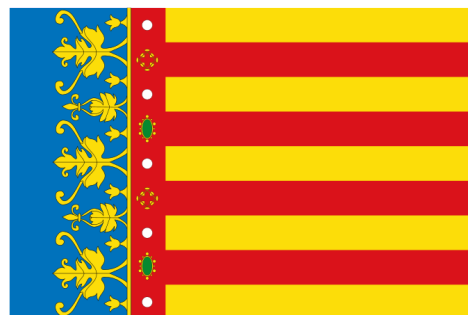

Řeka Ebro
jedna z významných bojových linií
občanské války

VALENCIJSKÉ SPOLEČENSTVÍ

V příjemném hotelu Intur-Orange 3* jsme ovšem spali jen jednu noc a po bohaté snídani jsme po 9. hodině nasedli do autobusu a vyjeli směrem na Valencii. Do oblasti Autonomního společenství Valencie jsme vjeli před desátou hodinou. Mluví se zde katalánštinou (z důvodu lokálního patriotismu je zde zvána valencijským jazykem), která má postavení hlavního úředního jazyka. Kastilštinou (španělštinou) se mluví jen v západní části této autonomní oblasti a španělština má postavení (až) druhého úředního jazyka. Zatímco v Katalánsku lze leckde narazit na sprejerské nápisy typu: „Zde není Španělsko, ale Katalánsko!“, nejsou ve Valencii žádné separatistické tendence patrné.

Vlajka Valencijského společenství

Při cestování po dálnici asi každého udiví nepřehledné pomerančové plantáže. Valencie patří k největším producentům pomerančů. Když už padla zmínka o dálnici, tak je třeba říci, že Španělé nejsou žádní troškaři. Už za Francova režimu si postavili poměrně hustou dálniční síť. Bylo to zčásti za americké pomoci, když Španělsku bylo nabídnuto členství v NATO, čímž skončila jeho hospodářská izolace. Tyto dálnice se nazývají autovia. Po Francově éře pak za pomoci EU postavili další dálniční síť, která je hodně podobná té první a vede souběžně a nedaleko. Nazývá se autopista. Na rozdíl od té první je placená. Jsou-li potřeba nějaká stavební

omezení na jedné, je k dispozici ta druhá. Cestovali jsme po nich střídavě a nikdy jsme nenarazili na žádná dopravní omezení (zato při průjezdu Německem to leckde vypadalo jako v Česku). A když už padla zmínka o pomerančích, existuje taková „hádanka“: „Jak pozná Španěl nejrychleji zahraničního turistu?“- „Podle toho, že si utrhne pomeranč.“ To se má totiž tak. Jenom vyšlechtěné pomeranče rostoucí na těch zemědělských plantážích jsou ty pomeranče, které známe, sladké a často bezpeckové. K těm se turista běžně nedostane. To, co roste dostupně ve městech a podle cest, jsou pomeranče peckovaté, trpké, hořké – prostě pláňata, sloužící jen jako dekorační zeleň.

19. 9. 2016
Cesta Benicàsim - Valencie - Granada
590 km

Valencie (město)

Hlavní město Valencijského autonomního společenství je Valencie. Sama má asi 800 tisíc obyvatel, ale městská aglomerace má něco přes milion a spolu se satelitními městečky je to asi 1,6 milionů obyvatel. Valencie je považována za třetí největší město Španělska. My jsme viděli dva póly tohoto města. Část historickou a část supermoderní.

Obě části jsou nejlépe zachyceny v příložené prezentaci na otextovaných fotografiích. Za slovní zmínku stojí hlavně Llotja de la Seda – hedvábná burza, fungující v letech 1482 až 1548 a jedná se o jednu z mála dochovaných gotických památek ve městě. Zprvu se zde obchodovalo hlavně s hedvábím, později i s dalšími zemědělskými produkty. Burza měla i vlastní soudní síň a malé vězení, na místě se řešily spory nebo dokonce nesplnění smluvních závazků.

Poblíž je modernistické obchodní centrum, ale ta modernost není nijak křiklavá, protože se jedná do značné míry o přestavěnou mešitu a prvky maurské výzdoby jsou integrální součástí této budovy.

Mercat Central

Před historickou radnicí je Radniční náměstí, snad největší ve Valencii, ale je současně rušnou dopravní křižovatkou, takže dojem je poněkud rozpačitý. Je tu ovšem velká fontána, která upoutá pozornost a také socha Francesca de Vinatea, rytíře království Valencie a právníka. Zemřel sice v r. 1333, ale jeho slova se dostala až pactisima (jakési ústavy) aragonského království 80 let po jeho

smrti. Francisc de Vinatea je významnou postavou historie Valencie a v současnosti nese jeho jméno i vyznamenání, které uděluje parlament společenství Valencie. Socha sama pak stojí na místě, kde původně stála jezdecká socha generála Franca. Osoba generála Franca je v Španělsku, zdá se, tak trochu tabu a jakoby všichni chtěli zapomenout. Což je v této zemi trochu překvapující. Zatímco v Česku přepisujeme dějiny každých dvacet let, a výsledkem je, že už žádné dějiny nemáme, jen prázdné fráze a floskule, ve Španělsku se vcelku hlásí k celé své římsko-maursko-křesťanské historii a bez ohledu na panující dynastie. Jsou zde sochy významných židovských a arabských učenců, dobyvatelů čehokoliv, panovníků habsburských i bourbonských. K tomu patří i mnohé tradice, které udržují povědomí sounáležitosti generací i přes propast věků. O katalánském tanci sardaně veřejně provozovaném před kadrárou každou neděli už byla řeč. I Valencie má jistou věkovitou tradici. Každý čtvrtek přesně v poledne se lidé shromažďují před katedrálou u Portálu apoštolů, aby sledovali podivuhodný ceremoniál - zasedání Vodního soudu, jednoho z nejstarších soudních dvorů na světě.

Mohlo by se zdát, že Vodní soud je dnes jen pouhou atrakcí pro turisty. Jeho platnost ovšem stvrdil svým podpisem i španělský král Juan Carlos I. Proti rozsudku soudu není odvolání a musí být vykonán neprodleně.

Když se někdo přesto odváží vzepřít, předá se jeho případ občanskému soudu, který nemá

právo rozsudek měnit, ale pouze musí vymoci jeho vykonání. Tak tomu se říká soudnictví či justice, nikoliv jako v Česku, kde soudy trvají řadu let a každý soud soudí diametrálně jinak, a k tomu se ještě hádají mezi sebou..

Katedrála sama je obklopena mj. třemi náměstími. Asi nejvýznamnější je Plaça de la Reina - Královnino náměstí, z nějž je nejlépe vidět katedrála a její zvonice El Micalet (Michálek, Míša). Vzadu je malé náměstíčko Plaça de l'Almoina plynule spojené s Arcibiskupským

Vodní tribunál

náměstím, na němž skutečně palác arcibiskupa také stojí. Atraktivní je pak náměstí Plaça de la Verge neboli Plaza de la Virgen (Náměstí Panny). Kromě zmíněného Vodního soudu je tam také obrovská kašna-fontána zasvěcená řece Turia a jejím přítokům. Sama řeka Turia je pro Valencii velké téma. Ještě v nedávné minulosti způsobovala ve městě velké škody svými záplavami. Proto byla přeložena jinam a v jejím původním řečišti, přes které dosud vedou zachovalé funkční mosty, vznikl několikakilometrový účelově využitý park, kde se kromě stromů a záhonů nacházejí různá sportoviště a kulturní zařízení. Tento k severu vyklenutý oblouk je současně hranicí mezi starou Valencií a Valencií moderních až supermoderních staveb a mrakodrapů. Zvláště část Město věd a umění je příkladem architektury snad až typu sci-fi. V Česku hojně diskutovaný a nakonec odmítnutý blob architekta Kaplického by zde dobře zapadl. Jeho problémem bylo, že z jistého velikášství měl být umístěn na Letné a narušovat známé panoráma. Valencijští (ale i třeba sevillští) konšelé tuto chybu neudělali. Pravdou je, že tyto supermoderní stavby jsou finančně náročné (jen v Česku se nějak automaticky po 40 letech komunismu očekává, že se to bude financovat ze státního

Fontána řeky Turia a sedmi přítoků

rozpočtu). Jsou také náročné na údržbu, v prezentaci jsou vidět údržbáři-horolezci.

Autorem tohoto „Města“ je Santiago Calatrava, mj. i autor televizní věže na zmíněném barcelonském olympijském stadionu na Montjuïc.

Krátce před 15.hodinou jsme opustili Valencii. Teplota mezitím vystoupila na 29 °C, v 17 hod. dokonce na 31 °C, potom se už ochlazovalo na příjemných 25°. Přejeli jsme území autonomního společenství Murcie a před 19. hodinou jsme vjeli do Andalusie. Pro zdejší hornatou krajinu je typické, že hory netvoří souvislé hřebeny, ale z náhorní roviny vystupují jen jednotlivé kopce a horské masivy. Ve zdejší romantické krajině se často natáčí westerny (např. "Pro hrst dolarů"). Do Granady jsme dojeli až po západu slunce. V hotelu Principe Felipe 3* nás čekal nocleh.

Hrad Sax

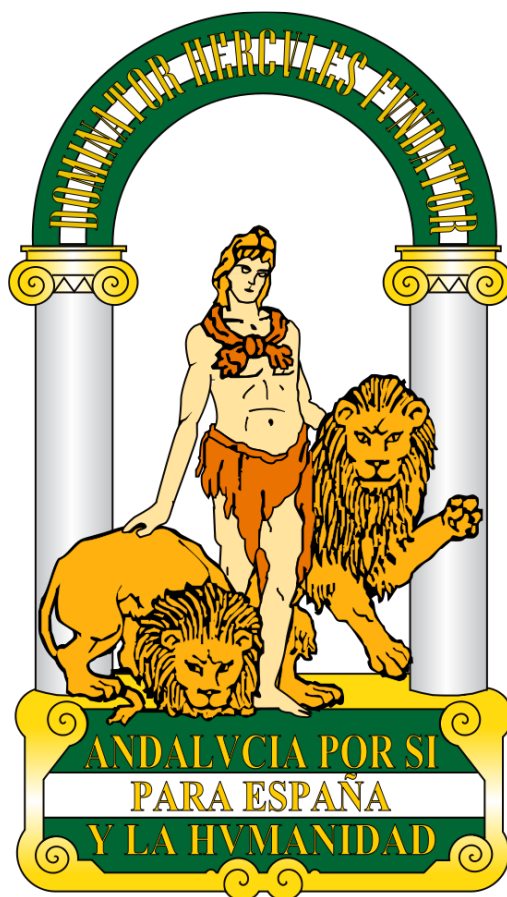
Cestou nejen z Valencie jsme mijeli spoustu středověkých hradů

ANDALUSIE

Hlavním cílem našeho putování byla Andalusie. Andalusie je dalším z autonomních společenství a na jejím území se nachází řada měst a míst, která jsme měli navštívit (a také navštívili).

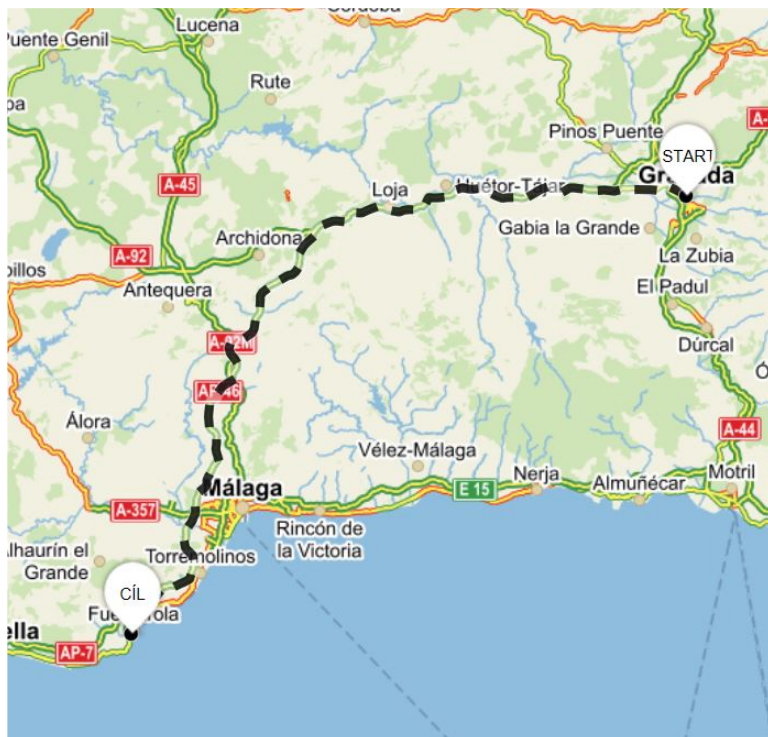
Andalusie má úřední řeč španělštinu (kastilštinu) a patří ke skalním stoupcům Španělska. Ve znaku má heslo ANDALÚCIA POR SÍ, PARA ESPAÑA Y LA HUMANITAD (tedy zhruba: Andalusie pro sebe, pro Španělsko a lidstvo). Vlajka i znak Andalusie pocházejí z okruhu tzv. autonomistů, čili stoupců autonomie v rámci silného Španělska, o nějakém separatismu zde nemůže být řeč. Andalusie patří k nejrůdnější části Španělska a proto také byla v historii vždy středem zájmu dobyvatelů a „obyvatelů“. Vystřídali se tu snad všichni od Feničanů přes Římany, Vandaly (jejich jméno se po menším zkomolení dostalo do názvu této části země – z arabského označení Al Andalus), Maury,... a v rámci toho všeho i Cikáni a Židé. Podrobnější historii je lepší nastudovat v odborné nebo populární literatuře či na internetu, pro účely tohoto pamfletu je to příliš komplikované. Důležité však je, že snad všichni tu zanechali nějakou kulturní stopu, která dnes dělá z Andalusie velké lákadlo pro turisty (takže zase „peníze až v první řadě“).

Zatímco pro Valencii byly typické pomerančové sady, v Andalusii to jsou sady olivové. Někdy se mluví o olivovém šílenství, které narůstá od Madridu směrem k jihu. Pěstování oliv totiž není jen tak nějaká zemědělská rostlinná výroba, ale je to způsob života, něco jako vinařství. Vše se točí kolem malých či obrovských sadů, ba přímo plantáží olivovníků. Něco podobného se dá vidět i v Turecku, ale zaznamenali jsme jeden zajímavý rozdíl – sady v obou zemích jsou oploceny a jedná se často o mnoho a mnoho kilometrů plotu, zpravidla pletivového. Jenže v Turecku jsou nosným prvkem plotů betonové sloupky, v Andalusii sloupky kovové. Turci mají snad bezendné zásoby vápenců a slínu na výrobu cementu. Olivovníky jsou extrémně nenáročné stromy, které vydrží i jistou dobu v naprostém suchu, aby později opět vyrašily. Viděli jsme nově zakládané plantáže, kdy se sazenice dávaly do země na první pohled zcela vyschlé a také jsme viděli olivovníky rostoucí na kamenitých svazích a mezi balvany skal. Zralé olivy jsou tmavé, černé či fialové. Ty, které jsou určeny k „přímé“ spotřebě se trhají ze širokých žebříků ručně, aby se nepomačkaly, ty, které jsou určeny k lisování, se setřásají. Pod strom se rozloží plachta nebo široký trychtýř z plachty a strom se otřeše dnes už většinou pomocí

Znak Andalusijského společenství

Je na něm zobrazen Herkules s legendárními Herkulovými sloupy a se dvěma lvy. Nahoře má nápis Dominator Hercules Fundator, tedy volně: Herkules, pán světa - zakladatel (rozumí se některých měst v Andalusii)

20. 9. 2016
Cesta
Granada - Fuengirola
 154 km

nějakého vibrátoru. Ta „přímá“ spotřeba v uvozovkách je proto, že olivy se přímo jako potravina použít nedají kvůli své špatné hořké chuti. Obsahují totiž fenolický oleuropein. Namáčejí se proto do louhu z hydroxidu sodného (! ☺) . Podle zralosti a velikosti na dobu několika hodin až pěti dnů. Potom se několik dnů vodou odplavuje louh. Nakonec se olivy naloží a nechají kvasit několik měsíců v nálevu, načež se skladují v nálevu z octa, soli a s různými příchutěmi. Zralé olivy obsahují až 30% oleje, za tím účelem se opakovaně lisují. První a druhé lisování, příp. další vede k získání potravinářského oleje (extra panenského, panenského, „obyč“ ☺). Olej, který se lisuje nakonec ze zbytků, se používá jako olej do kosmetiky nebo jako olej technický.

Staleté olivovníky
 Obecně platí, že olivovníku trvá asi 6-8 let, než začne plodit, ve věku 30 let je nejúrodnější. Starší stromy pak často slouží jako krajinná dekorace.

Zmíněný oleuropein je hořká látka, která má z přírodních zdrojů největší vliv na regulaci krevního tlaku. Proto se ho „zmocňují“ i farmaceutické firmy a využívají ho při výrobě léků.

Za největší andalusijskou zemědělskou triádu se považují: obilí, víno, olivy – ale existuje ještě jedna menší, totiž rýže, řepa, bavlna. Původ rýže je připisován právě Maurům.

Co se pozemkového vlastnictví týče, situace se po staletích přece jenom trochu znormalizovala. Koncem středověku prakticky snad 90% půdy patřilo církvi a několika velkým šlechtickým rodům. Tím, že neexistovala střední třída, která by tlumila extrémy, došlo nakonec i k ničivé občanské válce a k nástupu generála Franca. Ten pokračoval po předchozích nedokončených pokusech o pozemkovou reformu, a současný režim na jeho snahu dále navazuje. Dnes patří sice církve k velkým vlastníkům půdy, ale úspěšně jí konkurují malí vlastníci a ještě více jejich zemědělská družstva. Ta ale pracují na obrovských rozlohách, o nichž by se našim JZD z dob minulého režimu mohlo jenom zdát. Prakticky tu nelze vidět vesnici v našem pojetí - jen osamělé zemědělské usedlosti, jen tu a tam roztroušená jednotlivá stavení dnes už slouží jen jako technické zázemí pro zemědělskou techniku a sklady. Malé usedlosti se přitom spíše věnují zelinářství. To, co jsme při pohledu z autobusu mylně považovali za pustou step či poušť, se ukázalo být při bližším pohledu již zoranými obilnými lány, táhnoucími se přes zvlněnou krajinu kamsi do nedohledna (připomínám, byl konec září). Při bližším ohledání zbytku strnišť se ukázalo, že jde hlavně o ječmen a žito (ale to není žádný přesný statistický údaj).

Mladý olivovníkový sad

Granada (město)

Když jsme se ráno v předměstském hotelu Principe Felipe probudili a vykoukli z hotelu, mohli jsme si připadat jako doma, protože o kousek dál stál nám dobře známý LIDL. Ten jsme ovšem nenavštívili, ale byli jsme autobusem převezeni do centrální části Granady. Vystoupili jsme pod sochou Mariany de la Pineda na stejnojmenném náměstí. Tato Mariana byla popravena garrotou (škrtecím popravčím nástrojem) v květnu 1831 za účast v protivládním spiknutí a stala se mučednicí španělských liberálů.

Granada je město ležící na úpatí pohoří Sierra Nevada. Udává se, že je 18. městem co do velikosti ve Španělsku se svými asi 250 tisíci obyvateli. Její postavení ve španělské historii je však daleko významnější. Jejich katolická Veličenstva Isabela a Ferdinand dobytím Granady (kapitulovala 2. ledna 1492) prakticky dokončila několik set let trvající reconquistu (osvobození španělského poloostrova od muslimské nadvlády) a sjednocení Španělska.

Kapitulace Granady do rukou Jejich katolických Veličenstev

Francisco Pradilla Ortiz, španělský malíř

Od té doby existovala na poloostrově jen dvě království – španělské a portugalské. Ty dokonce byly občas i spojeny v personální unii a nemá smyslu zde rozebírat různé politické výkyvy, spiknutí a dočasné separatistické úspěchy ve složité španělské historii. Dobytím Granady nebo přesněji objevem Ameriky a nastoupením Habsburků na španělský trůn začal tzv. zlatý věk Španělska. Španělsko se stalo skutečnou velmocí (vždyť k němu patřilo i Nizozemí, Latinská (zde říkají Iberská nebo hispánská) Amerika a právě z Ameriky plynulo navzdory britské pirátsko-korzárské loupeživé válce do Španělska velké množství zlata. Habsburkové se na trůn dostali osobou Karla V. (španělského krále toho jména I.), který byl vnukem Isabely Kastilské a synem její

dcery královny Jany I. Kastilské (Šílené), provdané za Filipa Habsburského. Carlos I. pak zdědil nejen Španělsko, ale i dědičné habsburské země a hrdě prohlásil: „Nad mojí říší slunce nezapadá“. Jeho ambice světovládné a mocenské se pak projeví v přijetí hesla „Plus ultra“ (jeden z možných překladů je: „Více než nejvíce“).

Centrální část Granady je plná historických památek. Jako první jsme navštívili Corral del Carbón

Tento dvůr s ochozy, bývalé skladiště a hostinec pro kupce, je unikátním pozůstatkem maurské éry. Za křesťanů se tu pak konala divadelní představení, později se z něj stala burza uhlí.

Odtud jsme přešli ke středověkému obchodnímu centru, zvanému Alcaiceria. Původně arabské tržiště funguje pod firmou Mercado de

Artesana dodnes. Je to blok domů, mezi něž historicky vedlo 9 bran či vchodů. Na noc byly vchody uzavřeny, aby se chránilo zboží a byla zajištěna bezpečnost ubytovaných obchodníků. Dnes slouží tržiště jako lákadlo pro turisty a je zde k mání široký sortiment textilu, galanterie, suvenýrů, koženého zboží, vějířů, keramiky – tento sortiment ale už nijak zvlášť nevybočuje z nabídky

krámků a občůdků v celém středu Granady. Vedle Alcaicerie se nachází granadská katedrála a arcibiskupský palác. Ke katedrále přiléhá královská kaple, v níž jsou pohřbena Jejich katolická Veličenstva Isabela Kastilská a Fernando II. Aragonský. Původně zamýšleli být pohřbeni v Toledu, kde k tomu účelu již postavili klášter San Juan de los Reyes, ale po dobytí Granady svůj úmysl změnili. Jinak ovšem tradičním pohřebišťem španělských panovníků je Escorial, ten jsme ovšem neměli tu čest navštívit. Tam jsou pohřbívání výhradně jen panovníci s několika málo výjimkami potvrzujícími pravidlo. Například je tam posmrtně uložen otec krále Juana Carlose I. – ten užíval jméno Juan de Barcelona, byl řádným následovníkem trůnu, ale generál Franco mu pro názorové rozepře neumožnil se úřadu ujmout. Král Juan Carlos I. tam však za všeobecného souhlasu otce nechat pohřbít. Takových výjimek je ovšem velmi málo.

*Jejich katolická Veličenstva
Ferdinand a Isabela*

V uličce vedle katedrály Calle oficios (což se špatně překládá, může to být Ulička řemeslníků stejně tak jako Ulička úředníků, ale ve Španělsku to asi bude to první, zatímco v Česku by to bylo to druhé ☺). V této uličce se pak nachází budova Madrasy, vyšší arabské náboženské školy. Mějme prosím na paměti, že ve středověku byli Arabové (a Židé) na vysokém stupni vědy a vzdělanosti. Křesťané byli vedle nich v podstatě barbaři a pak už jen záleželo na tom, jak se ten který panovník s poddanými muslimy a Židy snášel. Pokud v zemi vládlo tolerantní ovzduší, pak

stát většinou dobře prosperoval, pokud převládlo vyhánění z náboženských důvodů, většinou na to země a její města doplatily, protože došlo ke ztrátě vzdělané inteligence, zručných řemeslníků a obratných finančníků a obchodníků. Dnes je tomu pochopitelně zcela jinak. Zatímco Židé si svůj standard udrželi (vždy přikládali velký význam vzdělání, neboť to si při svých častých exodech odnášeli sebou a pomocí něj se v novém prostředí zase uchytili), Arabové klesli prakticky na úroveň novodobých barbarů. Takže Židé mají snad vůbec největší zastoupení mezi nositeli Nobelových cen, Arabové tam nemají navzdory obrovské početní převaze prakticky nikoho. Dnes žijí jen z prodeje ropy a zčásti i turistického ruchu, ale i ten je často předmětem útoků fanatických islamistů. Svůj náskok v medicíně, matematice, chemii a dalších vědách, kterým položili kdysi základ, už dávno ztratili, a do evropského křesťansko-židovského prostoru přicházejí jako žebráci s nataženou dlaní. Na tom nic nezměnilo ani to, že i Evropa ztratila zbytečně moc času nesmyslnými válkami mezi katolíky a protestanty. Ostatně analogické války dnes propukají mezi islámskými sunity a šíity – asi si to bohužel musí každá civilizace v nějaké podobě prodělat a zvenku se s tím moc nic nedá dělat.

Významným orientačním bodem Granady je náměstí Isabely Katolické. V centru náměstí je nádherné sousoší znázorňující klečícího Kryštofa Kolumba, předkládajícího Isabelle sedící na trůnu svůj návrh na uskutečnění svého snu o západní cestě do Indie. Zase mějme prosím na paměti, že o kulatosti Země se v té době už příliš nepochybovalo (neotřesitelným dogmatem bylo spíše postavení Země jako středu vesmíru). O změření poloměru zeměkoule se vcelku úspěšně pokusili již antičtí Řekové a jejich matematické školy – není to ostatně žádný velký oříšek, a kdyby česká škola nebyla drobátko připitoměle řízena byrokratickými dobrodruhy, měl by to být schopen vypočítat s jistou přesností každý absolvent 8. třídy základní školy (v zemi, kde humanitní učitelé neumějí spočítat ani procento absence žáků ve třídě, a socdem ministryně školství se chlubí, že matematiku také nikdy neuměla, to ovšem očekávat nelze). Jediným problémem v době Kolumbově byla jen ta otázka přesnosti výpočtu, výpočet vzdálenosti byl značně podhodnocen (a to ani Kolumbus netušil, že do Indie vůbec nedoplul), cesta trvala déle, než počítal a naštěstí doplul do Karibiku právě včas, než na jeho lodích vypukla vzpoura.

Vydá-li se člověk z náměstí Isabely Kastilské necelý kilometr na severovýchod, dorazí ulicí

Jejich katolických Veličenstev (Calle Reyes Católicos) na Nové náměstí, pod jehož dlažbou mizí „řeka“ Daro. Jmenuje se to sice Rio, ale je to v září napůl vyschlá strouha, přes kterou vedou malebné můstky středověkého ražení. Rio Daro je sevřeno mezi dvěma svahy. Díváme-li se proti proudu, pak vlevo (na pravém břehu) se nachází historická v podstatě chudinská arabsko-židovská čtvrť Albaicín (podle užívané řeči ovšem přepisovaná různým způsobem, například Albaycin). Je prakticky celá bílá nebo světle

běžová (či okrová) a jsou pro ní typická jednopatrová stavení většinou v maursko-arabském architektonickém stylu, mezi kterými se nacházejí křivolaké uličky. Středozemní způsob realizace elektrických rozvodů a rozvaděčů, nacházejících se halabala připevněné na fasádách, musí našinec velkomyslně přehlédnout.

Na protějším svahu se pak nachází palácový a pevnostní komplex Alhambra. Výhled na Alhambru

od Albaicínu, z vyhlídky kostela sv. Mikuláše se považuje za jedno nejkrásnějších světových panoramat. Která jsou ta další, to netuším, jen doufám, že tam mezi ně patří panoráma pražského Hradu od nábřeží u Národního divadla a také panoráma budapešťské.

Dále do kopců Sacromonte nad Albaicínem jsme se již nepouštěli. Je tam stará cikánská „osada“. Cikáni tam bydleli v zemljankách a jeskyních, které měly v čelním průčelí vzhled normálních domků. Uvnitř byla stálá teplota kolem 18 °C, takže energetické náklady byly nulové. Dnes už tato čtvrť osídlena není, slouží údajně jako kulturní centrum. K tomu je třeba dodat, že na španělské cikány nelze brát měřítko platná na naše romské Indočechy. Cikánská komunita ve Španělsku opustila kočovný způsob života již ve středověku. Cikáni se zde věnovali několika tradičním řemeslům, a protože neměli vlastní náboženství, neměli ani žádný problém přijímat náboženskou víru španělských vládců, ať již maurských či křesťanských. Dnes se neodlišují ani vzhledově, protože Španělsko je tak jako tak míchanice mnoha ras. Dlouhé soužití s Cikány (či naopak Cikánů s majoritní španělskou společností) se projevilo i vznikem svébytné kultury, jejímž nejvýraznějším projevem je právě taneční kultura flamenco.

V 15:30 jsme spořádaně nastoupili u sochy Mariany de la Pinedy do autobusu, abychom se zavčas dopravili k bráně komplexu Alhambra. Tam není jednoduché se dostat, nápor turistů si vyžaduje složitý, často několikaměsíční, rezervační systém a mohli jsme tedy být rádi, že se spolupracujícím cestovkám podařilo pro nás tuto návštěvu zajistit.

Alhambra

Leží to sice v Granadě, říká se tomu Alhambra, ale ve skutečnosti je to složitější, a proto tomu věnujme radši samostatnou kapitolku. Tzv. Alhambra je totiž komplex několika částí a Alhambra je s přimhouřením jednoho oka jednou z částí toho komplexu, ale stejně se sama dělí na několik menších celků, alespoň pokud jsem to dobře pochopil.

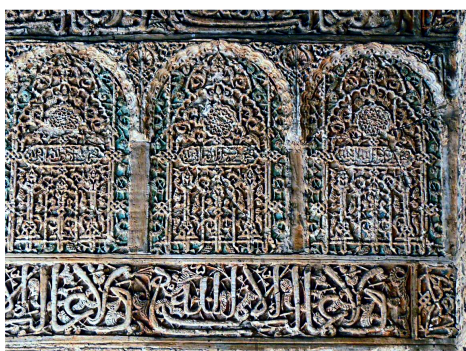
Na kopci nad Granadou, za vstupní „branou“ (tedy pokladnami na inkasování turistů a jejich svěřením profesionálním průvodcům) se před návštěvníkem objeví dvě části. Vpravo leží Generalife, což je rekreační palác, parky a zahrady, různé terasy a divadlo, tedy část sloužící k relaxaci panovníka a jeho rodiny. Vlevo pak Alhambra, což je v podstatě jednak pevnost, jednak oficiální sídlo panovníkovo s prostory pro různé úředníky, církevní hodnostáře, velvyslance, sloužící účelům reprezentačním, ceremoniálním, církevním.

Návštěvu jsme začali v 16:30 hod prohlídkou Generalife, což je asi z hlediska organizačního jednodušší (zregulovat nával byt' ohlášených turistických výprav jistě není žádná „brnkačka“). Základem je Palacio Generalife, letohrádek, který sloužil sultánům z dynastie Násrovců, poslední muslimské dynastie vládnoucí v Al Andalusu a tedy sídlící v Granadě. Z toho také plyne, že se jedná o mladší část komplexu z doby Maurské nadvlády. To podstatně pochopitelně řeknou fotografie. Překlad názvu Generalife zní přibližně jako Architektova zahrada, ale to je třeba chápat jako přenesené vyjádření,

Výhled na Alhambru přes zahrady Generalife

Citáty z koránu jako dekorace

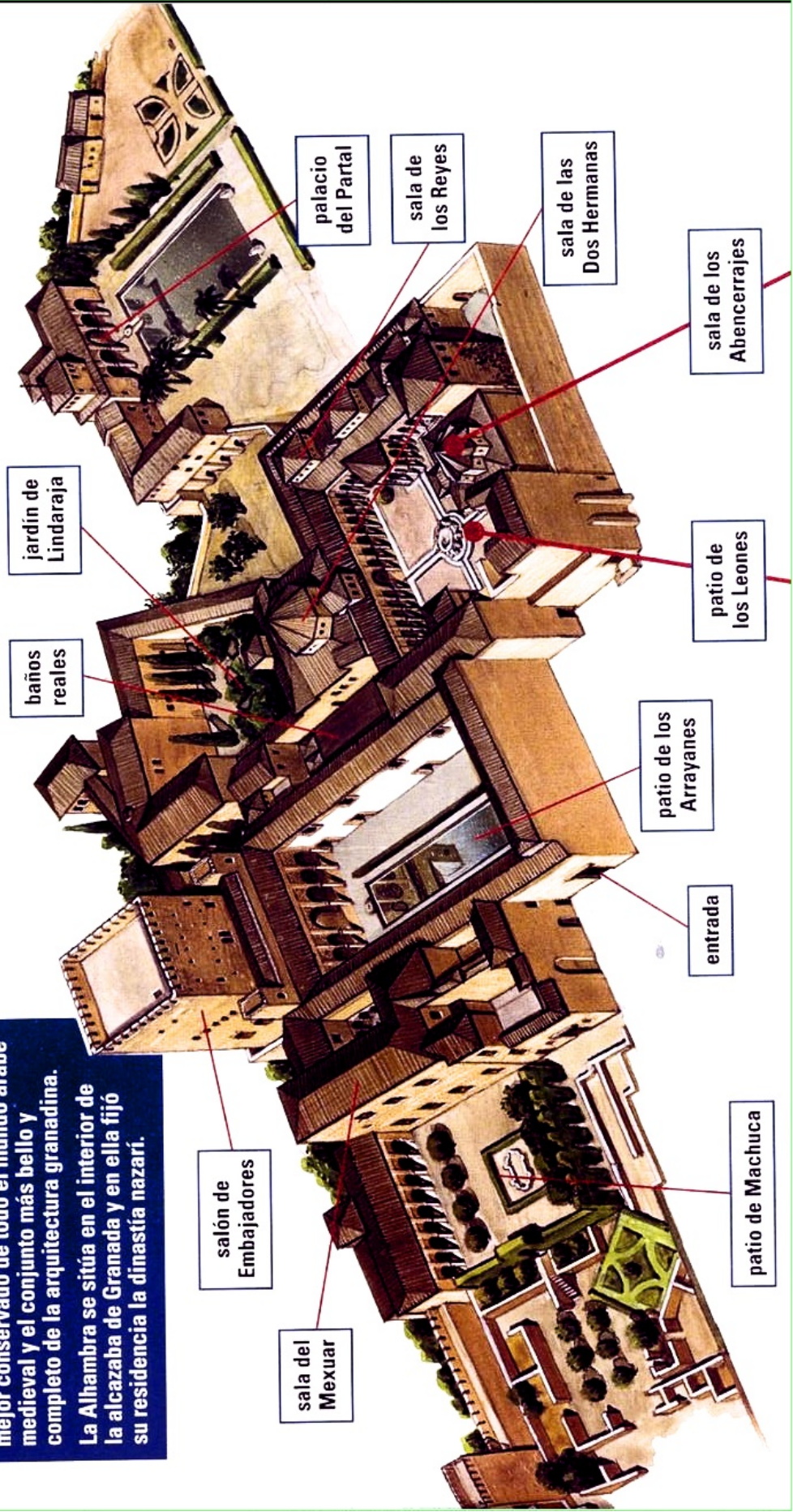
nikoliv, že by to patřilo architektovi (spíše tedy ve smyslu „malebný“ – to si také nikdo nespojuje přímo s osobou malíře. Tohle je ale asi problém všech překladů, protože ne vše dává při doslovné translaci z jazyka do jazyka stejný smysl, zvláště jedná-li se o jazyky značně odlišné.) Palác s přílehlými zahradami byl postaven za vlády Muhammada III. (1302-1309). Výzdoba paláce pochází z doby o něco pozdější, kdy u moci stál sultán Isma'íl I. (1313-1324). Vlastní budova vyzdobená arabeskami je obklopena tzv. Sultánovou zahradou a uzavřeným nádvořím Patio de la Acequia, kde se nachází dlouhý bazén obklopený záhony s květinami, fontánami, kolonádou a pavilóny. Vodní plochy jsou vůbec typickou součástí arabské architektury, je to dáno její vzácností, symbolikou životadárnosti a také uklidňujícím dojmem, kterým působí zrcadlení na klidné hladině vodní plochy. Parkovou úpravu má ovšem celé návrší, živé ploty jsou zastřiženy do podoby různých bran, průchodů a průhledů, často skrývají malé fontánky. Je zde také přírodní divadlo, na kterém se odehrává běžný kulturní program.

Mezi Generalife a Alhambrou je rokle, přes kterou kdysi vedla krytá chodba, která obě části spojovala. Ta se nezachovala. Ono se toho ale nezachovalo více. Po vítězství křesťanů začala

LA ALHAMBRA

La Alhambra de Granada fue construida durante los siglos XIV y XV. Es el palacio mejor conservado de todo el mundo árabe medieval y el conjunto más bello y completo de la arquitectura granadina.

La Alhambra se sitúa en el interior de la alcazaba de Granada y en ella fijó su residencia la dinastía nazarí.

několik set let trvající devastace Alhambry. Někdy se jednalo jen o převápnění arabesek a hlavně arabských citátů z koránu, jindy nastoupil střelný prach a pro potřeby nových pánů a aktuálního náboženství se nevhodné budovy prostě odstřelily a stavělo se něco jiného. Tak ostatně vznikl palác Karla V. (I.), který ale nebyl nikdy dokončen, existuje jako sice úctyhodně vypadající, nicméně jen hrubá stavba. Nakonec chtěl celou Alhambru nechat odpálit Napoleon v době francouzské okupace. Nepovedlo se mu to jen díky statečnosti jednoho jeho rozumného vojáka, který znehodnotil použité výbušniny a Alhambru zachránil pro budoucí generace. (To se občas v historii stává, že někdo neuposlechne barbarský rozkaz. Za druhé světové války vojenský velitel Paříže také nesplnil Hitlerův rozkaz spálit po vzoru Varšavy Paříž a vyhodit do povětří Eiffelovu věž. Když později zemřel, stáhli Pařížané k jeho uctění vlajky na půl žerdi.)

Dílo zkázy ale v roce 1821 dokončila příroda velkým zemětřesením. Teprve následné odstraňování škod bylo počátkem postupné rekonstrukce a restaurace této památky, která je dnes spolu s Generalife a Albaicinem zapsána na seznam světového kulturního dědictví.

Nejstarší částí Alhambry je pevnost Alcazaba, která je umístěna poněkud níže, takže to, co je nad ní, se nazývalo Horní Alhambra. Popisovat zde však jednotlivé budovy a místnosti je asi zbytečné, na internetu v české Wikipedii je povídání dost a dost, a fotografie s popisky v přiložené prezentaci poví také své.

K mimořádným zajímavostem ale patří Lví dvůr, kde se nachází kašna se 12 lvy. Zobrazování živých tvorů sice korán zakazuje, toto dílo však bylo darem židovské obce, a proto jej sultán přijal, neb v očích Alláhových v tom byl nevinně. Původně to byla časomíra, každou hodinu stříkala voda z tlamy jiného lva, proto jich bylo dvanáct. Křesťané se po dobytí Granady pokoušeli tyto důmyslné hodiny rozebrat, aby zjistili, jak to vlastně funguje, ale už se jim to nikdy nepodařilo uvést znovu do chodu.

Salón de los Embajadores (Síň vyslanců) je velký čtvercový sál, kdysi v něm stál proti vchodu trůn sultána. Právě v tomto sále oficiálně začalo objevitelské tažení Kryštofa Kolumba, zde měl svou slavnostní audienci, při níž přijal podporu a svolení k cestě do Indie západním směrem. (Již bylo řečeno, že vyplul z Barcelony a v Barceloně byl také přijat po návratu).

Překlad názvu Alhambra je „červený hrad“. Zřejmě se jedná o barvu cihel, použitých na stavbu, ale jiná teorie tvrdí, že je to připomínka odlesku pochodní na rostoucích zdech, protože se stavělo i v noci.

V několika místnostech lze jako dekorační prvek najít i heslo „PLUS ULTRA“.

Po skončení prohlídky v 19 hodin nás čekala cesta směrem na Málaga, kterou jsme ale obloukem minuli, a v 21:30 jsme konečně dorazili na Sluneční pobřeží Costa del Sol, do hotelu Cendrillon ve Fuengirole. Uff!!

21. září jsme měli volný den a poflakovali jsme se po okolí hotelu a placatili asi 2 hodiny u moře.

Gibraltar

Jistou mimořádností v našem putování byl poloostrov Gibraltar. Leží sice v Andalusii, ale je jistě obecně známo, že patří Velké Británii, resp. jejímu Spojenému království. Teprve na místě samém si ale člověk uvědomí, co všechno to znamená. Velká Británie není zapojena v schengenském systému Evropy bez hranic. Proto při přejezdu ze španělského města La Línea de la Concepción je nutno absolvovat celní a pasovou kontrolu. (Na můj pokus vyfotografovat si uniformované úředníky bylo reagováno velmi nedůtklivě a musel jsem záběry smazat). Hned za úředními budovami na gibraltarské šíji kříží třídu Winstona Churchilla ranvej letiště. Při cestě tam jsme si to ani moc neuvědomovali, protože jsme spíše fascinovaně hleděli na gibraltarskou skálu, přičemž tato skála je většinou také tak nazývána, totiž Skála. Vlastní název je památkou na arabské dobyvatele, kteří zde v 8. století pod Tárikovým vedením vybudovali pevnost (Džabal at-Tárik, Tárikova hora).

Po krátké jízdě (na Gibraltar je vše krátké, a když už je to rozměrově větší, tak vysoké ☺ - domy i ta Skála), jsme byli na parkovišti přesedláni na místní taxíky. Jízda autobusem by ostatně byla na většině území Gibraltarů spíše utrpením, většina uliček ve svazích je neuvěřitelně klikatá. Nejdříve nás taxikář odvezl na „Bod Evropa“, což je vyhlídka zbudovaná na větším mořském útesu. Je zde Sikorského památník, jakési mohutné historické dělo, maják, kaple Panny Marie (která kdysi byla mešitou) a téměř „fungl“-nová mešita, darovaná sem

The Rock - Skála

královskou rodinou Saudů. Po krátkém rozhlédnutí se, mimo jiné i směrem k nedalekým africkým břehům, vzdáleným v mlhavém oparu jen asi 20 km, jsme byli vyvezeni strmými uličkami zhruba do poloviny úbočí Skály. Tam jsme zjistili, že Skála je vlastně dutá. Je v ní rozlehlá krápníková jeskyně svatého Michala. Tato „dutina“ je přírodního původu, ale ve skále jsou dutiny, díry a chodby původu umělého, zbudované britskou armádou, která několikrát v historii musela britskou svrchovanost bránit (před Španěly, Napoleonem a očekávanými Němci). A hned u vchodu do jeskyně jsme potkali skutečné pány ostrova. Těmi nejsou Britové a jejich úředníci, ale opice makakové. Přísně kontrolují všechny příchozí, koukají zdánlivě poklidně, ale sledují, co by hbitě ukradli. Jeskyně sama působí fascinujícím dojmem obrovského sálu (slouží údajně i jako koncertní síň) s bohatou krápníkovou „výzdobou“. Některé krápníky jsou sice odlomené a zřícené jako důsledek nedávného zemětřesení, ale turisté si toho běžně nevšimnou, v té chaotické členitosti to není příliš nápadné. Jeskyně je navíc velice sofistikovaně nasvícena barevnými reflektory a v některých partiích se ta barva dokonce plynule v krátkých intervalech mění. Dosti mě pobavila jistá dáma z naší výpravy, které se mne ptala, jakou barvu si má vyfotografovat. Nejdřív jsem si nebyl jistý, jestli jí vůbec dobře rozumím, ale nakonec jsem jí řekl: „Přece všechny.“ A pokusil jsem se jí vysvětlit, že má digitální fotoaparát, jistě s kartou o dostatečné paměti, takže mazání nevhodných snímků si může nechat „na doma“. Nejsem si ovšem jistý, zda mne pochopila, existují „turisté“, kteří nikdy foťák nedrželi v ruce, a koupí si ho až těsně před odjezdem na nějaký atraktivní zájezd.

Makak - pán Skály

Potom nás taxikář vyvezl až skoro pod vrchol skály. Tam je centrum opičí říše. K tomu se nám závčas dostalo různých upozornění a varování, nehledež na to, že chování turistů usměřují i obrazové instruktážní tabule. Makakové jsou krotcí, lidí se nebojí, jsou rozmazlení a neuvěřitelně drzí, ale nejsou ochočení. Na pokus o pohlázení zareagují okamžitě kousnutím. Je přísně zakázáno je krmit, ale jejich dobrácký vzhled turisty k tomuto prohřešku občas svede. Následuje ovšem překvapení spojené s nemilým leknutím. Jakmile opice uvidí cokoli k snědku, okamžitě

vystartuje a pamlsk turistovi vyrve z ruky, na nějaké zdvořilé skromné čekání si vůbec nehraje. Rychle se někde schová do ústraní, protože sama pak musí čelit útokům soukmenovců. Dveře taxíku se musí pečlivě zavírat, jinak se do nich opice okamžitě z důvodů průzkumných nastěhují. Mít batoh na zádech se nedoporučuje, s oblibou si na něj skočí, případně hned sondují, jestli se na něm nelze nějak dostat dovnitř k něčemu chutnému. Někdy skočí návštěvníkovi na záda, jen tak pro zábavu – pro ten případ se doporučuje přitisknout ruce k tělu a zachovat klid. Opice zase rychle odskočí, když zjistí, že to je nepohodlné. Ovšem snažit se ji zapudit násilně je nemoudré, může to zase skončit kousnutím. Pozor se musí dát i na fotoaparáty, kabelky a různá nepripevňovaná pouzdra třeba s penězi a doklady – s rutinou cikánských kapsářů se dokážou všeho zmocnit a pak prchat neschůdným terénem. Je zde i speciální autoznačka „Pozor na opice“. Opice se přitom drží horní zhruba poloviny Skály, níže se neobjevují. Tato jediná přírodní kolonie opic na evropském kontinentu je nejasného původu. Podle jedné teorie zde opice uvízly, když se oddělila Evropa od Afriky a do „údolí“ dnešního Středozemního moře se začala valit voda. Jiné teorie říkají zhruba tolik, že sem byly zavlčeny na lodích mořeplavců, ať už jako černí pasažéři nebo „domácí mazlíčkové“. Existuje dokonce fáma, že se už dávno nejedná o potomky původního stáda, ale "nováčky" nasazené zde kvůli pověře, že Skála bude britská, dokud zde budou žít opice. Říká se, že z toho důvodu kdesi existuje dokonce náhradní stádo opic, kdyby se s těmi na Skále něco neblahého stalo.

Když jsme se fotografování a filmování opic nabažili (viz videopříloha), svezly nás taxíky o něco níže na severní úbočí skály, kde je nádherná vyhlídka na Gibraltarskou šíji, město La Línia de la Concepción a hlavně gibraltarské letiště. To patří mezi nejkratší na světě i přes to, že už bylo po urputných sporech se Španělskem poněkud prodlouženo nasypaním skalní drtě do moře. Moře totiž není pod britskou svrchovaností. Drť byla vytěžena při hloubení vojenských štol. I tak je zdejší letiště uváděno jako jedno z nejnebezpečnějších. Navzdory tomu je na něm velmi čilý provoz. Létá se odtud především do Irska a Anglie. Z více důvodů je totiž Gibraltar významným obchodním centrem a tedy i střediskem obchodních jednání. Slétají se sem byznysmeni z mnoha zemí včetně USA. Protože ale plně natankované letadlo není schopno na krátké dráze vzlétnout, praktikuje se to tak, že se startuje jen s malou částí paliva, které stačí právě tak na bezpečný dolet na britské

ostrovy. Tam se provede dotankování a může se letět přes Atlantik. Zpátky z USA se ovšem létá přímo na Gibraltar, protože většina paliva už je spotřebována.

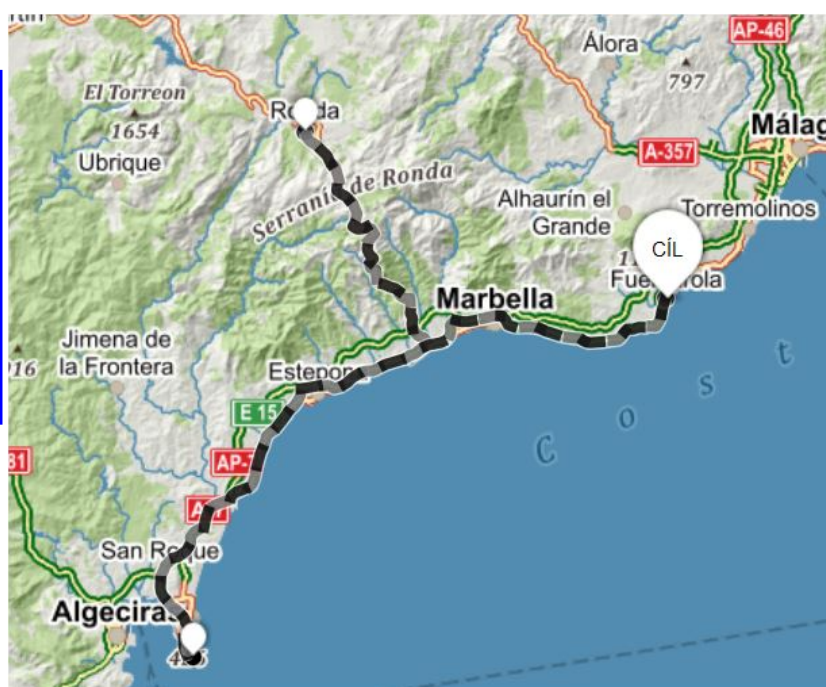
Měli jsme štěstí, že jsme mohli z pohledu téměř leteckého sledovat start letadla (viz videopříloha). Gibraltar dobyla v roce 1704 spojená britská a holandská vojska, které se vracela z neúspěšného dobývání Barcelony v době války o tzv. španělské dědictví. Místní španělské obyvatelstvo bylo vyhnáno, ale těšilo se, že se po skončení války zase vrátí. Jenže z bezvýznamné

Letecký pohled na Gibraltar

válečné epizody se stal velký britský úspěch, protože tzv. Utrechtský mír v r. 1713 potvrdil svrchovanost Británie nad Gibraltarem. Následně se Španělé několikrát pokusili získat Skálu zpět. Za nejtvrďší nápor se považuje takzvané Velké obležení v letech 1779 až 1783 během americké války za nezávislost. Později pak ostrov čelil náletům francouzského letectvo v roce 1940, protože vichystická Francie (a francouzské kolonie) stála na straně Němců. Británie však ostrov ubránila, veškeré civilní obyvatelstvo bylo evakuováno a Gibraltar sloužil jako přestupní a zásobovací stanice pro zásobování britských posádek na Maltě a v severní Africe. Britové byli připraveni i na německý útok, ale opatrný generál Franco sice zablokoval pozemní přístupy ke Skále, ale nedovolil německé armádě přístup ke Skále po pevnině a odvolal souhlas k používání přístavů Německem. Blokáda to byla tvrdá, vojáci na Skále dokonce zachytávali k pití dešťovou vodu

22. 9. 2016
Výlet
Fuengirola - Gibraltar - Ronda -
Fuengirola
310 km

pomocí velkých trychtýřů, některé se dosud zachovaly. Napjaté vztahy s Francovým režimem pokračovaly ještě několik let po válce, protože Španělsko se druhé světové války formálně nezúčastnilo a vítězové neměli žádný zvláštní důvod proti frankistickému režimu zasahovat, pouze jej ekonomicky izolovali. Později, po vstupu Španělska do NATO, se situace zklidnila, ale nárok Španělska na Gibraltar je trvalý. Je s tím ovšem pro Španěly spojen jistý problém. Existence britské enklávy je významným ekonomickým motorem pro přilehlé španělské území. Naprostá většina turistů sem přichází právě kvůli Gibraltar a po španělském území. Většina civilních zaměstnanců jsou dojíždějící Španělé. Voda, elektrický proud a další služby jsou nakupovány ve Španělsku. Na Gibraltar je údajně registrováno více obchodních a finančních firem, než má obyvatel (stálých necelých 30 tisíc), turistů přijíždí asi 7 milionů ročně. Takže současný status quo je mlčky tolerovanou výhodou pro obě strany sporu. Pikantní pak je to, že Španělsko má podobnou enklávu (Ceuta) pro změnu na africké pevnině, takže z tzv. Heraklových sloupů zobrazených na španělském znaku má alespoň jeden.

Náš výlet Na Gibraltar jsme zakončili procházkou po Hlavní ulici (Main Street) a na náměstí Casemates Square. Tato místa jsou plná obchodů a restaurací, převažují snad prodejny se šperky a s luxusním zbožím, vše se zde prodává bezcelně a ceny jsou pro movitější turisty lákavé. Španělští žebráci a pouliční umělci se přizívají hlavně hudebními produkcemi a „živými sochami“. Jinak je zde vše britské, nápadné jsou telefonní budky, poštovní schránky, ale i tvar odpadkových košů.

Ronda

Po návštěvě Gibraltar jsme byli převezeni kolem Sněžných hor do hornatiny Serrania de la Ronda, do městečka Ronda. Městečko samo by asi moc zajímavé nebylo, má jen asi 36 tis. obyvatel, ale má také minimálně dvě zvláštnosti. Jednu fyzikálně-zeměpisnou, druhou historicko-kulturní.

Pedro Romero
Malíř Francisco Goya

Tou první je, že leží na pokraji tektonického zlomu a navíc je rozštěpeno hlubokým kaňonem Tajo (nezaměňovat se stejnojmennou řekou), přes který obě části města spojuje krátký, ale vysoký most. Most po jistou dobu dokonce sloužil jako vězení, i když si neumím představit, kde ti vězňové byli drženi (pod mostem?). Na pokraji zlomu je jednak krásná vyhlídka do okolní snížené krajiny i na vzdálené hory, jednak je vroubena hotýlky a ubytovacími prostorami v občanských domech – za vyhlídku se zde tučně připláci, když jinde ve městě je ubytování deklarováno jako levné. Fotografie zde opět vypoví více než slova.

Ta druhá zvláštnost se týká býčích zápasů. Býčí zápasy mají kořeny někde na staré Krétě, kde však měly podobu spíše akrobatického cvičení s býkem. V agresivnější podobě je do Španělska přivezli Římané, ale s nástupem křesťanství tato „pohanská“ zábava

prakticky zanikla. Teprve v 18. století v době zvýšeného zájmu o antickou minulost Španělska se býčí zápasy opět objevily. „Patriarcha“ rodu Francisco Romero je údajným tvůrcem mulety a spolu se svou rodinou udělali z býčích zápasů umění s jistými pravidly, později kostýmy a tanečními kreacemi. Nejslavnějším toreadorem se stal Pedro Romero Martinez, taktéž ronský rodák, který svůj poslední zápas vybojoval už jako dlouholetý „důchodce“ v 80 letech věku. Za svůj život (1754-1839) porazil více než 5 tisíc býků a přitom neutrpěl žádné vážnější zranění. V roce 1799 skončil s aktivní činností, ale v letech 1830-1832 byl vyzván aby vedl toreadorskou školu v Seville. Podobně také působil v Madridu, kde zemřel. Rodinnou tradici nezradili ani další potomci rodu Romero.

Podobu Pedra Romery zachytil Francisco Goya a některé momenty z jeho života využil (údajně bez fikce) i spisovatel E. Hemingway.

Romerové ale nejsou jedinou toreadorskou dynastií pocházející z Rondy. Patriarcha Cayetano Ordóñez y Aguilera (1904 – 1961) založil rovněž dynastii toreadorů, jeho synové šli v jeho šlépějích a vnuci Ordóñezové působí v branži dodnes. Rodiče Cayetana měli v Rondě hospůdku La Palma, a její název se stal součástí jeho celoživotní přezdívky či pseudonymu Niño de la Palma (Chlapeček z Palmy). Některé momenty z jeho života použil E. Hemingway jako modelové pro Pedra Romeru.

Před ronskou radnicí má Cayetano jednu ze dvou soch, přezdívku má i na podstavci. Druhá patří jeho synovi Antoniovi.

Býčí zápasy jsou ve Španělsku (ale i v Portugalsku a v některých latinsko-amerických zemích) slavnostní událostí. Bývají spojeny se jménem a svátkem některého z místních svatých patronů. Jen v Rondě jsou spojeny se jménem Pedra Romery. Sláva býčích zápasů trochu pohasíná (ale kdoví?). V důsledku tažení ochránců zvířat došlo v některých částech Španělska k zákazu této formy „týrání“. Katalánci byli hrdi na to, že jsou u nich býčí zápasy zakázány, ale nikoliv kvůli zvířatům, ale kvůli tomu, že je to zvyk španělský, nikoliv katalánský. Jenže méně už se publikuje, že soud tento zákaz zrušil. Ve Španělsku se ročně odehraje bezmála dva tisíce býčích zápasů, někde nejsou spojena se zabíjením býka, nicméně bývá býk následně usmrcen kvůli jeho zranění. Existují farmy na chov těchto býků a stále žijí toreadorské školy, některé dnes v rámci emancipace přijímají i ženy.

V Rondě se pochopitelně nachází také aréna a před ní socha býka v mírně nadživotní velikosti, jakož i chodník slávy, věnovaný slavným "bejkobijcům", viz prezentace.

*Cayetano Ordóñez y Aguilera
"El Niño de la Palma"*

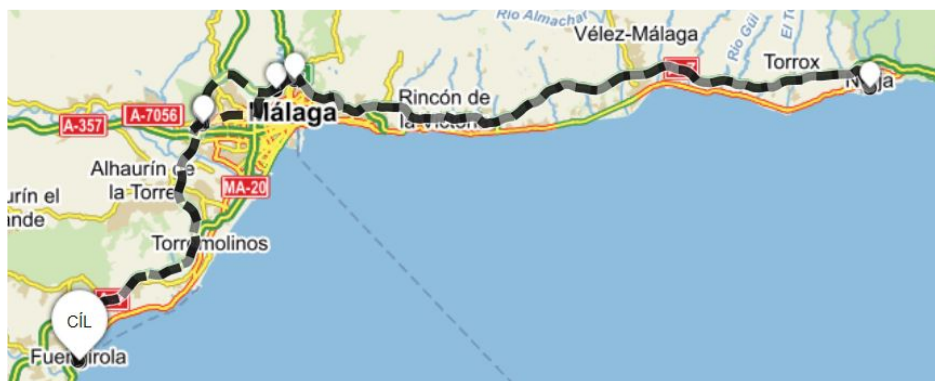
Fuengirola & heslovitá všehochuť

Fuengirola je jedna z perel, či spíše perliček, navlečených na pomyslné šůrce španělského pobřeží, zde tedy jmenovitě Costa del Sol - Sluneční pobřeží. Prakticky vše je podřízeno turistickému ruchu. Bydleli jsme v hotelu Cendrillon, mrňavější budově v hotelovém areálu Hotel Fuengirola Park, v němž se sdružuje několik hotelů kolem společného bazénu a se společným stravovadlem. Fuengirola je město, které má údajně 80 tisíc obyvatel, čemuž se nechce věřit - přece jenom Hradec Králové i Pardubice mají po 100 tisících, takže nějaká představa by byla. Možná je ale matoucí to, že Fuengirola je několikakilometrová nudle podél pobřeží, přičemž šířka té nudle může být odhadem tak maximálně 1 kilometr, dál od pobřeží se tyčí pohoří.

Ubytování to bylo pěkné, standard 3* je zjevně stejný od Španělska po Turecko. Stravovali jsme se v polopenzi, tj. ráno a večer u "švédských stolů", jídla byl velký výběr a bylo ho dostatek, takže jsem se mohl každý večer ládovat nejrůznějšími rybami na nejrůznější způsob a jakožto diabetik-začátečník jsem mohl jenom litovat, že se nemohu pustit do zdejších sladkostí a moučnicků. Ochutnal jsem i krevety, ale ty na mne žádný zvláštní dojem neudělaly.

Na pláž to mohlo být odhadem sotva 200 metrů, ovšem před hotelem jsme měli poměrně živou ulici, záleželo jen na nás, jestli použijeme nízký podchod, počkáme si na zeleného panáčka na semaforu nebo prokličkujeme v plném provozu - vyzkoušeli jsme všechny tři možnosti a přežili jsme. Pláž byla volně přístupná, pouze tu a tam byly jakési soukromé "zahradky" s lehátky, slunečníky jednotného střihu a s nějakou plážovou restaurací. Nejsme ale vodomilové, tak jsme ve volných dnech strávili u moře tak asi 2 hodiny v době, kdy už slunce tolik nepálilo (a měli jsme toho dost). Moře bylo čisté, ale byl v něm dost silný jakýsi (asi Coriolisův) proud, jenž plavce unášel doleva podle pobřeží. Obecnou zábavou pak bylo hledání zajímavých škebliček. Po pláži se pohybovalo několik černých exotů (Afrošpanělů ? ☺) nabízejících obvyklé plážové cetky (většinou stejné jako v přílehlých obchodech s tímto druhem zboží), tedy sluneční brýle, levné hodinky, nafukovací hračky, náhrdelníky, talismany, suvenýry, Přestože se na první pohled zdálo, že u přesycených turistů nemohou mít úspěch, sledoval-li je člověk delší čas, mohl vidět, že přece jenom nějaká obchodní aktivita kolem nich probíhá.

Ve Fuengirole jsme strávili celkem 6 nocí. Ve dnech 21., 23. a 25. září bylo volno k pobytu u moře, přičemž 23. 9. byla fakultativní možnost navštívit městečko Nerja s jeho krápníkovou jeskyní kdysi obydlenou cromagnonci. Postačující komentáře z jeskyně i městečka jsou přímo u fotografií.

23. 9. 2016
Výlet Fuengirola - Nerja - Fuengirola
191 km

El Torcal & Antequera

24. září „krátce po půlnoci“ v 9.00 hod jsme vyjeli na celodenní výlet. Cesta vedla po dálnici kolem Málagy, kde jsme uhnuli k severu a pak sjeli z dálnice mezi vrcholy antequerského pohoří. Projeli jsme městečkem Villanueva de la Concepción, kde jsme málem uvízli ve strmé uličce, na jejímž konci byla dopravní značka STOP, což vylučovalo rozjezd zatíženého autobusu. I muselo se nejdříve couvat, jeden z řidičů šel ručně ignorovat „stopku“ a řídit dopravu na hlavní ulici. Teprve s pořádným rozjezdem a náležitou rychlostí jsme se dostali na tu hlavní ulici. I tak jsme ale dále šplhali do kopců a výhled do kraje byl čím dál zajímavější. Příjezd k přírodnímu parku El Torcal de Antequera je opět regulován, protože tamní parkoviště má omezenou kapacitu. Přírodní areál Torcal tvoří rozlehlé skalní město, jímž vede několik vyhlídkových tras. Je možné alespoň ty kratší absolvovat bez průvodce. Varování našeho delegáta znělo: „Pořádnou obuv, něco teplého na sebe!“

S obuví byl trochu problém, protože nás měli varovat už v Česku a takhle jsme neměli jinou obuv než sandály. Ale zdravotní sandály značky Santé zakoupené v akci už zažily výstup na Vesuv, takže „nějaký“ Torcal je nemohl rozházet. S trochou opatrnosti se v nich vyhlídkový okruh skalním městem zvládnout

dal, zdejší vápenec našťastí klouzal jen minimálně. Teplota byla znatelně nižší než v okolí. Ze skalního města jsme přivezli až únavné množství fotografií a slovní komentář není nutný – chtělo by to asi znát názvy jednotlivých skal, ale dá se žít i bez nich.

Z parku Torcal jsme pokračovali do Antequery. Antequera je město se 40 tisíci obyvatel, má velký hrad či pevnost, historické centrum se spoustou kostelů a pak prstenec novodobé zástavby a průmyslových objektů. Vzhledem ke své poloze se honosí příviskem „Srdce Andalusie“.

Ermita de la Veracruz

Dnešní Antequera vděčí za svůj vznik Římanům, kteří ji nazvali Antikaria (Starobylá). Od 8. století,

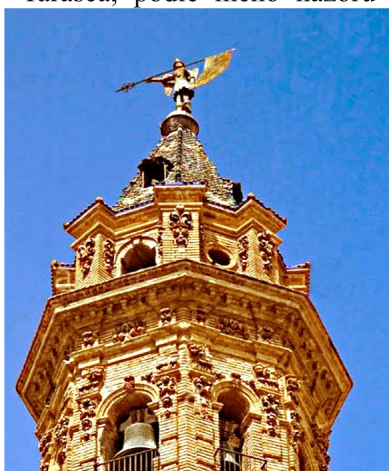
kdy se téměř celý Pyrenejský poloostrov dostal do područí Arabů, nabyla na významu. Procházela jí totiž nejen slavná cesta Al-Mutamid z Lisabonu přes Seville do Granady, ale i proslulá cesta Almorávidů, fanatických berberských kmenů ze severní Afriky, které si na pomoc proti křesťanům pozvala malá arabská království (taifas) rozpadající se velké arabské říši. Cesty (ve významu silnice) vždy znamenaly obchod a tedy i rozkvět. V roce 1410 však Antequeru v rámci probíhající rekonquisty dobyl budoucí aragonský král a spoluvůdce Španělska Ferdinand (Fernando). Pro Antequeru to byla těžká rána, protože dobytím Antequery válka neskončila, ale pokračovala v podobě trvajících potyček mezi křesťany a muslimy, které zcela podvázaly obchod i zemědělskou činnost. Teprve po pádu Granady v r. 1492 se situace uklidnila, a tak i Antequera začala prožívat

Skála zamilovaných

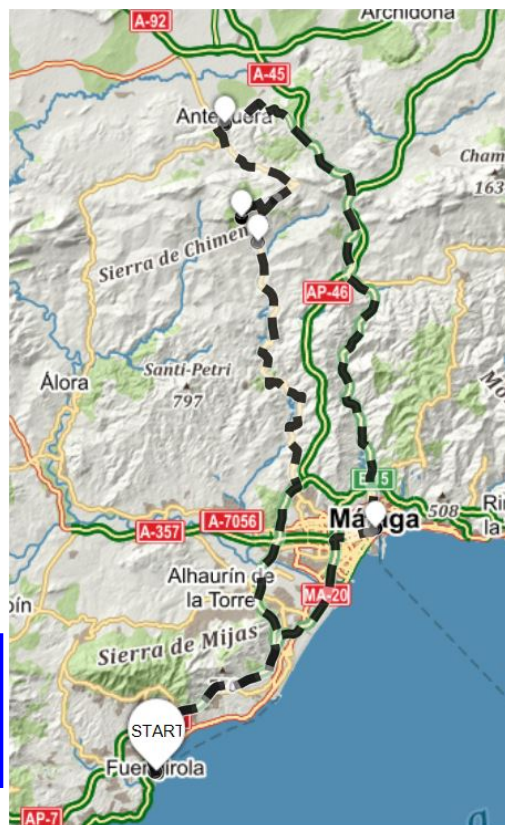
Ermita de la Veracruz a zvláště nakloněná hora zvaná Skála zamilovaných – podle místní legendy skokem z ní ukončili svůj život krásná Maurka z bohaté rodiny a křesťanský sluha, kteří utekli před hněvem dívčinyh rodičů. Když viděli, že už svým pronásledovatelům neuniknou a brzy budou rozděleni, skočili v objetí dolů. (Tomu se dnes v rámci proklamovaného multikulti říká posměšně „hluboce lidský příběh - HLP“).

U Alcazaby se nachází velký kolegiátní kostel Real Colegiata de Santa María la Mayor, vůbec první kostel v Andalusii postavený převážně v renesančním slohu. Je v ní prapodivné sousoší Tarasca, podle mého názoru znázorňuje Pannu Marii s monstrancí vítězíci nad mnohohlavou obludou (pohádka o Bajajovi v katolicko-genderovém provedení, ostatně svatý Jiří bojující s drakem také patří do „bajajologie“).

*Antequerští věří, že jejich město
ochraňuje
andělíček na věži kostela San
Sebastian
(kousíček od něj jsme parkovali).*

24. 9. 2016
Výlet Fuengirola - Torcal - Antequera - Malaga - Fuengirola
171 km

svůj zlatý věk.

Na návrší zvaném Horní město zbyl po Arabech velký hrad-pevnost Alcazaba. Z interiérů se v podstatě nic nezachovalo, ale mohutné zdi a pevnostní věže jsou zrestaurovány a udržovány, takže dojem je velkolepý. Je odtud krásný výhled jak na město, tak i do daleké krajiny. Asi nejpoutavější objekty pro pozorovatele jsou návrší s kaplí

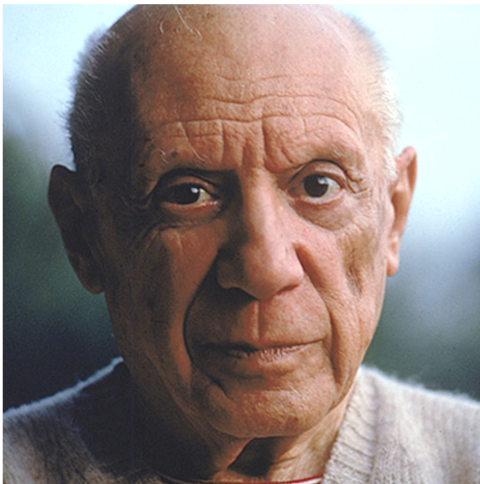
Málaga

Málaga byla dalším cílem našeho putování. Až dosud jsme se jí po dálničním obchvatu vyhýbali, ale po návštěvě Antequery jsme vjeli i do Málaga a to rovnu na místní urbanistickou pozoruhodnost, totiž Paseo del Parque, což je současně živá dopravní tepna, park, pěší bulvár, botanická zahrada a ráj papoušků v jednom. Tento dlouhý park je z jedné strany lemován námořním přístavem, z druhé strany ho lemují radnice, Banco de España, univerzita a další významné budovy, a za nimi se vyvyšuje stará pevnost Alcazaba.

Malaga je druhým největším městem Andalusie po Seville a s více než 600 tisíci obyvatel i šestým největším městem Španělska. Kromě toho, že je napojena na dopravu námořní, nepřehlédnutelná je doprava letecká (jeli jsme kolem Málaga několikrát a vždy jsme viděli startující nebo přistávající letadla, což budilo bouři nadšení u našeho šéfa zájezdu, do jehož encyklopedických znalostí o Španělsku patřilo ještě fandovství do letadel a jiných druhů dopravy). Málaga je rovněž napojena na síť vysokorychlostních železnic. Dá se říci, že co se dopravy týče, musí malého čecháčka (hloupého Honzu toto pišícího nevyjímaje) jímat komplex méněcennosti – stačí si uvědomit, kolik politického, mediálního, zlodějského, byrokratického, reklamačního a kdovíjakého ještě řízení si vyžaduje otevření každého umrněného kilometru dálnice v Česku, stanice metra nebo opravy silnic. Zase si člověk musí vybavit podobnost s Tureckem, kde se krajinou valí několik řad strojů, pokládají vozovku nějaké zapadlé okresky, splňující standardy dálnice, zatímco v dálce bagry a buldozery rozebírají překážející skály a kopce, o novotou svítících železničních tratích, horách připravených betonových pražců a mimoúrovňových křiženích ani nemluvě (Přejezdy se závorami, natož bez nich, jsme nikde neviděli).

Malaga má zkrátka asi všechno, co má moderní město mít a navíc je tu na co koukat, protože španělské památky jsou kupodivu velice zachovalé a opečovávané. To však lépe vypoví fotografie. Pro úplnost budiž uvedeno, že jsme prošli kolem a viděli malažskou katedrálu (Catedral de la Encarnación de Málaga), Náměstí konstituce (v dlažbě jsou velké odlitky titulních stran významných španělských novin, informujících o přijetí Ústavy i s některými jejími články – občané Málaga jsou tak jediní, kteří po Ústavě beztrestně šlapou, praví místní vtípek), prošli jsme se po hlavní nákupní ulici - bulváru Markýze de Larios (byl senátorem království s titulem od Isabely II.), pak se ve volném čase potulovali v uličkách kolem katedrály. Katedrála byla vybudována v r. 1528 na místě původní mešity a nese přezdívku La Manquita (Jednoruká), protože druhou zamýšlenou věž se nikdy nepodařilo dostavět. Nakonec jsme byli vyvezeni na hrad Gibralfaro, který se rozkládá nad Alkazabou. Hrad tu byl už za Feničanů, Arabové ho přebudovali, zřejmě sloužil i jako maják - název se dá přeložit přibližně jako Skála světla. Dnešní podobu mu ale vtiskli až křesťané.

Malaga je rodištěm známého herce Antonia Banderase, a také malíře (a sochaře), jehož plné jméno zní Pablo Diego José Francisco de Paula Juan Nepomuceno María de los Remedios Cipriano de la Santísima Trinidad Ruiz y Picasso (toho když maminka zavolala k večeři, už byla snídaně). Máme spolu společné dvě věci. Jméno Jana Nepomuckého (ve Španělsku mi to přijde už jako dost velká rarita), a oba jsme mazalové, na rozdíl ode mne je on však slavný, uznávaný a jeho díla byla dobře placena už za jeho života. Je pokládán za spolutvůrce stylu zvaného kubismus (hrnaté oko někde na hranaté hlavě uprostřed čela a podobné výstřelky). Dokonce se traduje, že rád platil drobné útraty šekem. Ty šeky nebyly nikdy předloženy v bance k výplatě, protože Picassův podpis měl násobně vyšší cenu. Byl dvojnásobným komunistou (španělským a později francouzským – ale do

Pablo Picasso a jeden jeho typický obraz

občanské války proti Francovi ani do války proti Němcům se nezapojil, a mezi komunisty to také neměl lehké, protože jeho portrét Stalina se nezdál být dost realistický – jak říkám, mazal ☺). Pablo Picasso má v Málaze svou lavičku, kde je možno s ním před jeho rodným domem posedět a poklábosit ☺.

Do katedrály jsme se podobně jako v Granadě nepodívali – vstup je placený a já tvrdím, že mám radši přístup k Bohu nezprostředkovaný penězi, ovšem jinak jako křesťan-ateista s Pánem Bohem vycházím vcelku dobře, ctíme se a nijak si vzájemně neubližujeme. Odpoledne se u katedrály strhl řetěz svateb, tak alespoň bylo co fotografovat. Vůbec se dá říci, že jsme za ten relativně krátký pobyt ve Španělsku viděli *nadměrečně* množství svateb. Tuším, že manželský stav je v této zemi stále ještě váženou institucí. Republikánsko-občanské "výstřelky" zatrhly nadlouho i Franco.

Hrad Gibralfáro byl vizuálním zážitkem. Je z něho vidět podstatná část Málagy, tedy přístav, kromě historického centra i moderní zástavba v pozadí, dá se shora nakouknout do největší španělské býčí arény La Malagueta“ s více než 14.000 místy a s průměrem 50 m (je jednou z největších arén ve Španělsku), a podívat se na okolní hornatou krajinu - Sierra de Mijas a Montes de Málaga. Alcazaba a Gibralfaro sloužily jako pevnosti ještě v roce 1936 za občanské války, později ale byly opraveny a stopy tvrdých bojů se na nich už běžnému turistovi dohledat nepodaří.

Vstupenka na Gibralfaro

Sierra de Mijas

Sevilla

Ještě za tmy 26. 9. 2016 jsme opustili Fuentegirolu a odcestovali (nejdříve) do Sevilly.

Sevilla je čtvrté největší město Španělska, má něco přes 700 tisíc obyvatel a je hlavním městem Andalusie. Ačkoliv leží vzdušnou čarou asi 80 km od nejbližšího mořského pobřeží, má nadmořskou pouhých výšku 7-10 m (taková menší vlna tsunami by klidně mohla dosáhnout až sem ☺.) Historie Sevilly sahá až někam do 9. století před naším letopočtem a vystřídali se tu snad všichni, kdo kdy prošli Andalusií –Féničané, Kartaginci, Římané (sám veliký Gaius Julius Caesar zde pobýval v počátcích své vojenské a politické kariéry). Po Římanech se sem dostali Vandalové (Vizigóti) a věni svému jménu Sevillu prakticky zničili. Určitý pomalý vzestup pak zaznamenala po r. 712, kdy byla dobyta Maury, ale bývalého významu nedosáhla, protože noví pánové upřednostnili Córdobu. Věk rozkvětu přišel ve 12. století s nástupem sekty a dynastie Almorávidů.

Dobytí Sevilly Ferdinandem III. Kastilským v roce 1248 bylo prvním významným úspěchem rekonquisty. Rekonquista pak skončila dobytím Granady 1492, tedy až po dalších skoro 250 letech.

Byla to Sevilla, v podstatě říční přístav, odkud se po objevu Ameriky dalo vyplouvat na zámořské cesty a sem také mířily lodě naložené zlatem. Díky Seville pak Barcelona ztratila svůj původní význam.

V sevillské katedrále je také pohřben Kryštof Kolumbus. Neměl to ale jednoduché, jeho totožnost až v nedávné době potvrdily testy DNA, protože hrobem Kolumbovým se (neprávem) honosila i Dominikánská republika. V katedrále samotné jsme ale nebyli, protože na vstup čekala nekonečná fronta, s návštěvou různých objektů to bylo na této turisticko-poznávací akci vůbec problematické, protože návštěva by z časových důvodů znemožnila vidět alespoň zvenčí spoustu zajímavostí v jednotlivých městech. Skutečně bylo zajímavější projít se spleťtými uličkami skrytými „ve stínu“

*Bartolomé Esteban Murillo
Svatý Isidor Sevillský
titulován jako Učitel církve, nově povýšen na
patrona "ajtjáků". Obraz je v katedrále.*

katedrály a podívat se třeba na katedrálu z druhé strany, vidět arcibiskupský palác a dojít třeba až k býčí aréně nebo potom na Španělské náměstí.

Sevillská katedrála je 3. největší katedrálou v Evropě (po bazilice sv. Petra ve Vatikánu a katedrále sv. Pavla v Londýně). Patří k ní zvonice Giralda. První dvě třetiny věže jsou původní minaret (pozůstatek ze zničené mešity). V době, kdy byla postavena, to byla největší věž na světě (97,5 m). Po renesanční přestavbě má dokonce 104,5 m (její obrázek je též použit na titulní straně tohoto pamfletu).

Zde kolem roku 1750 poprvé vytáhli zlatě oprýmkovaní andaluští toreadoři na koridu. O něco později byla v Seville vybudována jedna z nejkrásnějších arén pro tento tradiční sport zvaná Plaza der Toros de la Maestranza s přibližně 12 500 místy. Pomník tu má i jeden z nejslavnějších toreadorů Curro Romero.

Kousek od arény se nachází mimo jiné i socha zlotřilého Miguela de Mañara, unášející v náručí polonahou ženu. Je považován navzdory konkurenčním názorům za předobraz literárního dona Juana. V jeho „trestním rejstříku“ snad nechybí vůbec nic, ani vražda, ale nakonec se dal na pokání, zvolil řeholní dráhu, majetek vložil do kláštera a založil klášterní špitál, dodnes nesoucí jeho jméno.

Významným rodákem sevillským byl malíř Bartolomé Esteban Murillo (jméno Esteban měl

po otci, Murillo po matce – 1617-1682). Ovlivněn nejen Velásquesem věnoval se a živobytí si zajistil malbou obrazů světců. Nesmírnou historickou hodnotu však mají jeho pozdější díla světská, která informují o všedním životě. Pro ilustraci snad postačí názvy jako Chlapec se psem nebo Stařena vybírající chlapeč vší. Zachytil mnoho žebráků a chudých lidí.

Není bez zajímavosti, že Sevilla je městem nejen flamenca, ale dala název i dalšímu španělskému tanci, sevillaně – ta se většinou tančí párově muž-žena nebo žena-žena, přičemž tanečnice používají kastaněty. Na obrázcích ale turista-laik oba tance těžko rozliší. Zdá se, že zatímco na počátku flamenca byli cikáni a Španělé jej dále rozvinuli, u sevillany je to naopak a dnes ji často předvádějí cikánské tanečnice.

Velmi častá (nejen zde v Seville, ale v celé Andalusii a na středozemním pobřeží obecně) je výzdoba pomocí obrázkových keramických dlaždic azulejos. Azulejos vznikly pravděpodobně v Persii, odkud je Arabové přinesli na Pyrenejský poloostrov. Centrem jejich výroby byla ve 12. a 13. století Andalusie a tam hlavně Granada. Ve 14. století se centrum jejich výroby přesunulo do Valencie. Dnes je hlavním centrem jejich výroby Portugalsko. Tyto dlaždice vytvářejí různé obrázky nebo ornamenty někdy na ploše jediné obkladačky, jindy je obraz tvořen i jejich velkým množstvím. Časté je použití k orientačním účelům (domovní čísla, názvy ulic či objektů, domovní znamení).

Keramická výzdoba je masově použita na Španělském náměstí, kde je snad uplatněna na

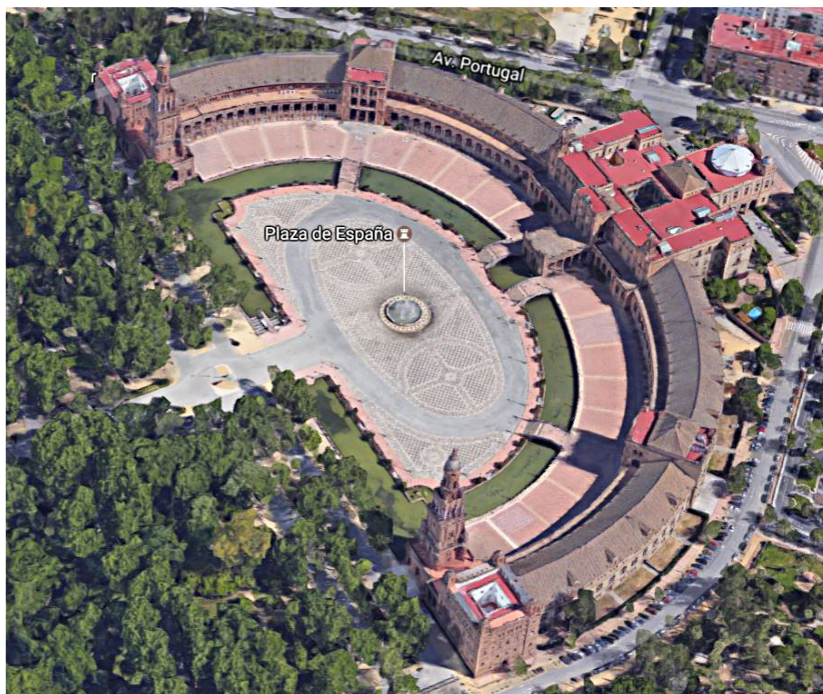
každém myslitelném kousku veřejného prostranství i budov, včetně symbolického zobrazení dějin každé ze španělských provincií. Španělské náměstí vzniklo v roce 1929 - opět je lepší nechat promlouvat fotografie.

Bohužel náš čas byl omezený a čekala nás další cesta do Córdoby. Za zmínku stojí to, co lze najít i v poznámkách mnohých turistů, totiž že vnitrozemská část Andalusie je hodně teplé místo. Ač konec září, odjžděli jsme ze Sevilly skoro v 15 hodin a teplota byla 32°C (a v Córdobě v 17 hodin dokonce 35°C).

Sevilla

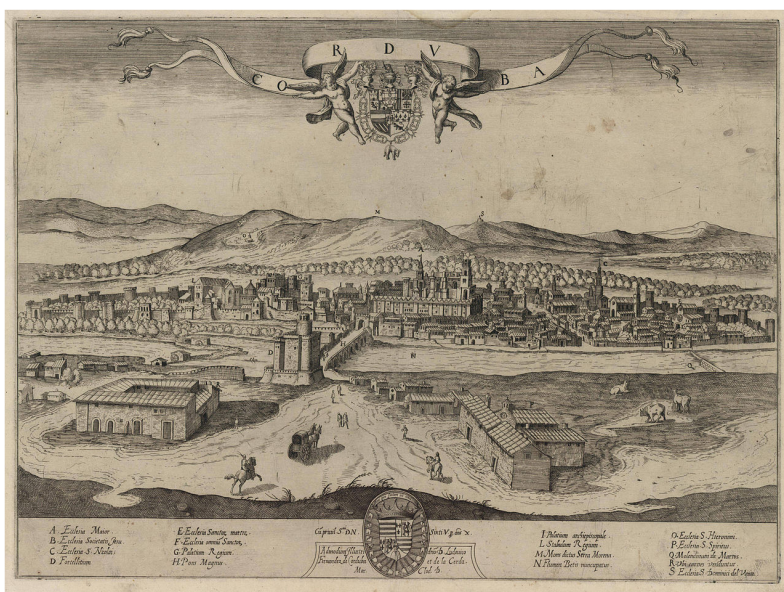
Obraz na keramických obkladačkách azuleos

Sevilla - Španělské náměstí

Letecký pohled. To zelené "D" je vodní hladina.

Córdoba

Córdoba v 16. století

obyvatel. V době arabské nadvlády zde vedle sebe žili muslimové, křesťané a Židé – jejich vztahy možná nebyly úplně idylické, ale všechny tři komunity koexistovaly, společně pracovaly a obchodovaly, rozkvět města byl pak nesporným výsledkem (na dlážděné ulice, veřejné osvětlení a další vymoženosti si evropská města musela často ještě několik set let ještě počkat). Když celou zemi po r. 1492 (Córdoba už v r. 1236) ovládli křesťané, nastal relativně krátký zlatý věk, kdy španělská města dočasně těžila s přílivu amerického zlata. Jenže většina zlata mizela ve stavbách kostelů a jiných náboženských objektů. To sice dávalo po určitou dobu práci řemeslníkům a umělcům, ale tento kapitál dále už žádný užitek nepřinášel, paradoxně až nyní, protože je lákadlem pro mohutný turistický ruch. Protože křesťanští panovníci se obávali možného opětovného rozdrobení země, potřebovali silnou sjednocující myšlenku. Tou se stalo katolické křesťanství v extrémně bigotní poloze, a na jeho čistotu dbala, daleko více než v jiných zemích, inkvizice. Takže zlatý věk poznenáhlu skončil, muslimové a Židé, nejvzdělanější vrstvy tehdejší doby byli vyhnáni nejdříve do okolních kopců (viz též barcelonský Montjuïc), později i ze země. Židé se pak rozešli jednak po Evropě, kam byli často i zváni pro svou řemeslnou a ekonomickou zdatnost (což ovšem nevyklučovalo ani občasná pogromy), a odcházeli do osmanské říše. Tam si často vydobyli významná postavení a měli i blízko ke dvoru sultánů, ba i sami dosahovali vysokých úřadů. V osmanské říši původ moc nic neznamenal. S výjimkou potomků a příbuzných se špetkou krve osmanských sultánů, rozhodoval pouze majetek a schopnosti. Proto v době, kdy Španělsko začalo pomalu upadat, Turci zažívali své „velké století“.

Muslimům i Židům byla ve Španělsku dána možnost nechat se pokřtít, což mnozí udělali, ale i tak byli přísně a nemilosrdně sledováni bedlivým okem inkvizitorovým (případně závistivého souseda), jestli jejich obrácení na křesťanskou víru bylo opravdové, při jakémkoliv podezření jim pak hrozila smrt na hranici nebo v inkvizičních vězeních.

Córdoba pro nás měla tři hlavní zajímavosti, pomineme-li větší množství různých kostelů a kaplí, často vestavěných do řadové městské zástavby.

Jednak to byl římský most s věží Torre de la Callahorra, dále La Judería (staré židovské a arabské město s malebnými uličkami) a zlatý hřeb mešita-katedrála.

Římský most Puente Viejo má 16 oblouků a kdyby měl více soch, mohl by připomínat Karlův most. Vede přes řeku Guadalquivir (ta protéká i Sevillou, ale tam jsme ji prakticky neviděli). Most postavili Římané ještě před počátkem našeho letopočtu.

La Judería má mnoho společného s granadskou čtvrtí Albaicín, a hlavně se dnes silně hlásí k židovským a arabským kořenům, což je patrné jednak na maursko-arabských architektonických prvcích zdejší zástavby, ale i na různých menších i větších památkách, muzeích, místních názvech ulic a také sochách. Toť lokální patriotismus ve službách turistickému ruchu (a naopak), a je to tak správné, je to asi jediný rozumný způsob, jak si zachovat vědomí historické sounáležitosti i bez státního dotačního dirigismu. V tomto ohledu, na rozdíl od Česka, nelze Španělům asi nic vytýkat.

Mešitu-katedrálu slovy dost dobře popsat nejde, to se musí vidět, snad ani fotografie nemusí stačit. Dalo by se říci, že je to zparchantělá architektura. Základem je totiž mešita obrovských rozměrů, dnes má celý objekt i s nádvořimi plochu 2,3 hektaru a nachází se v něm 860 sloupů spojených dvojitými oblouky. Po vítězství křesťanů v r. 1236 se dost dlouho nevědělo, co s objektem, do jeho bourání se nikomu nechtělo, byl příliš krásný a obyvatelé města ho považovali za „svůj“. Zprvu tedy došlo k vybudování celá řady kaplí uvnitř mešity kolem obvodových zdí. To však celou stavbu nijak významně nenarušovalo. Stavba byla prohlášena za křesťanskou katedrálu. Teprve v roce 1523, tj. skoro po 300 letech byl střed mešity vybourán a na jeho místě byla vybudována typická křesťansko-katolická katedrála. Výsledku se údajně zděsil i španělský král

*Córdoba - Římský most a mešita-katedrála
Letecký pohled.*

Carlos I.(V.), který ke stavbě dal zprvu svolení. Když uviděl výsledek, měl prohlásit. „...Zničili jste tady něco, co bylo jedinečné.“

Jenže nakonec je zase všechno jinak, ze stavby se stala významná celosvětová památka. Historie přitom nekončí. Dnes zuří v Córdobě i ve Španělsku boj mezi církví a jejími odpůrci o název. Církev si tuším v r. 2006 památku zaregistrovala podle jistého zákona platného z doby Franca za směšný poplatek 30 eur. Chvilí byl klid, jenže pak se v propagačních a dalších materiálech přestalo objevovat slovo mešita. Nastala bouře odporu, vznikaly petice, vyšetřuje se, kdo si vůbec dovolil na internetu slovo mešita z názvu vymazat (cenzura?), takže zatím se opět používá název mešita-katedrála, ale zdá se, že je to jen dočasný klid před další bouří. Nám z Česka tyto tahanice mohou klidně připomínat podobné spory o vlastnictví svatovítské katedrály, nesmiřitelné spory v podstatě o nic.

V 19:30 hod jsme nasedli do autobusu (venkovní teplota byla stále ještě 33 °C) a vraceli jsme se několik kilometrů zpátky k městečku La Carlota, kde jsme měli zajištěný tranzitní nocleh v hotelu El Pilar.

La Catedral de Córdoba
Vstupenka do mešity-katedrály

AUTONOMNÍ SPOLEČENSTVÍ KASTILIE - LA MANCHA

Tranzitní hotel v La Carlotě byl posledním naším zastavením na území Andalusie. 27. 9. 2016 ráno po snídani v rozumných 8:30 hod. jsme se naskládali do autobusu, a po perfektní „staré“ dálnici typu autovia objeli Córdobu a zamířili na sever po oblouku prohnutém k východu. Kolem 10.-té hodiny jsme opustili Andalusii a vjeli na území Kastilie-La Mancha, dalšího ze španělských autonomních společenství. Kolem hodiny dvanácté jsme narazili na zátaras Guardia civil – civilní garda (dobře ozbrojená) konala zátah na pašeráky drog. Nás ale nechali projet bez valného povšimnutí, prohlíželi hlavně vybraná osobní auta.

Kastilie-La Mancha se rozprostírá na mírně zvlněné náhorní planině (La Mancha), s nápadně červenou půdou a dosti větrnou. Proto lze na různých mírných návrších spatřit často i několik klasických větrných mlýnů. Hrdina slavného románu Miguela de Cervantes y Saavedry, zrozený za pobytu svého autora ve vězení (který tam seděl za tunelování veřejných zdrojů, byv daňovým úředníkem), totiž mírně pomatený rytíř don Quijot de la Mancha, zde měl dost příležitostí k útočení. Rozkládají se zde jak nepřehledné lány (už sklizeného obilí) s horami balíků slámy, tak pořád ještě rozlehlé olivové sady. Produkce olivového oleje co do množství následuje hned po Andalusii s velkým důrazem především na kvalitu, nikoliv množství. Kastilie-La Mancha produkuje též obrovské množství česneku - produkce byla nedávnotlumena kvůli čínské konkurenci, ale podobně jako v Česku, zvítězila nakonec kvalita a produkce místního česneku znovu rychle narůstá. Dokonce tu mají jednu vesnici, kde se koná světový festival česneku. Méně je známo, že Španělsko a jmenovitě hlavně Kastilie-La Mancha je producentem ¾ světové produkce šafránu.

Jak již název společenství napovídá, je tu jediná úřední řeč kastilština - tedy španělština.

Toledo

Maturanti starší 40 let by tedy určitě měli tušit (u mladších si tím nejsem kvůli surové politicky motivované devastaci školství jistý), odkud se vzalo rčení „bojovat proti větrným mlýnům“. Lidem trochu rozkukaným po světě slavných malířů a neméně slavných obrazů by mohlo něco říci jméno El Greco. Lidem sečtělým by o mozkové závitky mohlo brknout dílo Liona Feuchtwangera, které se odehrává ve středověkém Španělsku a popisuje problémy soužití a střetávání tří náboženství, navíc vystavených lidským třenicím, láskám a neláskám uvnitř jednotlivých táborů, totiž (ano, tušíte

*Znak společenství
Kastilie - La Mancha*

Don Quijot a Sancho Panza

správně!) - Židovka z Toleda. Toledo bylo našim dalším cílem při putování Španělskem. Dorazili jsme tam ve 13 hodin. Ranních příjemných 20 °C ale už stačilo vystoupat na přijatelných 25°C (až budeme v 18:00 odjíždět, bude 31°C, to už Středoevropané moc nemusí).

Je to zde zase něco trochu jiného, než jsme dosud viděli. Z parkoviště na břehu řeky Tajo nás nahoru do středověké části města vyvezlo několik navazujících eskalátorů. Toledo, hlavní město společenství (město má asi 85 tis. obyvatel), se doslova vyžívá v rytířské tradici a, dá-li se to tak říci, zbožňuje pomatěného rytíře dona Quijota a jeho sluhu Sancho Panzu. Jejich figuriny v nejrůznějším provedení stojí jako lákadlo před mnoha hotely a restauracemi, příhody z románu jsou motivem pro mnohé keramické obrázky (azulejos), které nacházejí nejen na fasádách domů, ale dokonce i na lavičkách v parku. Žádné jiné dílo tohoto spisovatele nedosáhlo

proslulosti Důmyslného rytíře dona Quijota de la Mancha (El ingenioso hidalgo Don Quixote de la Mancha). A žádný kůň se asi nezapsal do světové literární historie tak jako vyhublá Rosinanta (jejíž podřadnost naznačuje i její vícesmyslné jméno – rosin, rocin = mrcha, buran, darebák, zmetek,...). Ale nejsou to jenom tito literární hrdinové. Meče, dýky a brnění se prodávají v mnoha obchodech dílem jako suvenýry, dílem jako sběratelské kousky, mnohé jsou přímo nádherné. Ceny mečů se

pohybují mezi 200 až 1000 euro, a jejich množství naznačuje, že jdou zřejmě dost na odbyt.

El Greco
Pravděpodobný autoportrét

El Greco, jehož jméno je vlastně přezdívkou odkazující na řecký původ, vlastním jménem Doménikos Theotokópoulos, byl vlastně vyhrabán z hlubin historického zapomnění Pablem Picassem, který v něm našel inspiraci pro své výstřelky. Považoval, vcelku právem, El Greca za novátora, který navzdory počínajícímu baroku si vytvořil vlastní styl s postavami spíše protáhlými, taktéž s protaženými obličejí, a používajícího paletu spíše tlumených barev, z nichž asi nečastější jsou modravá šed' či tmavý okr. Pro Toled'any (a svět) má zvláštní význam jeho obraz Toleda z roku 1600. El Greco má v Toledu i svoje muzeum a jeho jméno nese leckterá restaurace, hotel či jiná podobná instituce nejen v Toledu.

Nevím, jestli Lion Feuchtwanger byl kdy v Toledu. Jedná se o německého židovského spisovatele, věnujícího se literárnímu zpracování židovských dějin. Většinu jeho děl lze nazvat bestsellery. On sám musel z Německa emigrovat, byl internován (nejen) ve Francii, zemřel ve

Spojených státech. Obdivoval sovětské Rusko a byl tedy velmi oceňován v bývalé NDR. Za bývalého režimu u nás hojně vycházela jeho díla, k naší škodě v poslední době už jsem nic podobného nezaznamenal. A právě román Židovka z Toleda líčí na pozadí historicky doložené lásky krále Alfonse a jeho židovské milenky Ráchel složitosti soužití tří náboženství v té době již křesťanského Toleda. Třiští se zde zájmy účastníků probíhající reconquisty, s potřebou zapůjčit si na válečné akce velké množství

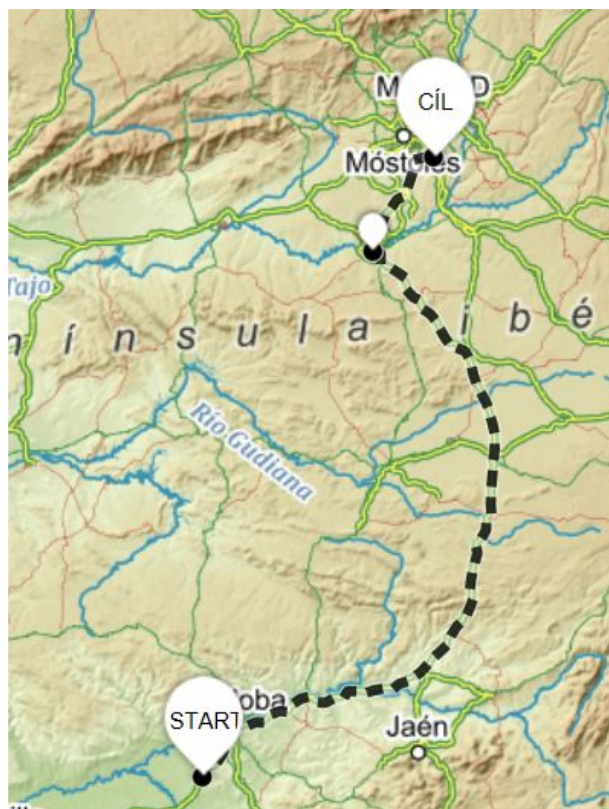
*El Greco:
Toledo (r. 1600)*

peněz od Židů a s pragmatickou potřebou jinověrce využívat a také potlačovat. Román ani skutečnost pochopitelně nekončí dobře, ale je to pěkné čtení a dobrý kolorit pro pozadí prohlídky Toleda, které dodnes nabízí památky na Židy a muslimy.

V Toledu měla být původně pohřbena Jejich katolická Veličenstva Isabela Kastilská a Ferdinand Aragonský, již bylo zmíněno, že nakonec dali přednost Granadě, jako symbolu svého konečného vítězství nad Maury. Přesto zde zůstal nádherný klášter San Juan de los Reyes, který jsme (byť za peníze) navštívili.

Katedrála je stísněná v úzkých uličkách a proto je z města samého špatně viditelná. Ale existuje vyhlídka z druhého břehu řeky Tajo, ta, ze které maloval El Greco svůj obraz, a z ní jsou vidět všechny hlavní budovy Toleda jako na příslovečné dlani – Monasterio San Juan de los Reyes, Santa Iglesia Catedral Primada de Toledo a Alcázar de Toledo. A kdo ví, kde hledat, jistě spatří i Iglesia de los Jesuitas (San Ildefonso). Srovnání reality s Grecovým dávným obrazem je docela zajímavé a v příložené prezentaci se o tom lze přesvědčit.

V podvečer jsme zamířili dále na severovýchod, směr Madrid.

27. 9. 2016
*Cesta La Carlota (Córdoba) - Toledo - Madrid/Pinto
430 km*

Toledo
historické centrum

Do Madridu už to nebylo daleko, cesta na předměstí Pinto trvala asi 40 minut. Během této doby jsme také opustili území autonomního společenství Kastilie - La Mancha a vstoupili na jedno z nejmenších společenství, totiž madridské (srovnání s postavením Prahy na úrovni samostatného kraje je zcela případné). V Pintu na nás čekal velice pěkný hotel Plaza de Santiago. Měl i vlastní pěknou zahradu, ale jinak byl vmáčknut do okolní zástavby tak, že jistou dobu trvalo, než se ve stísněných uličkách podařilo vybojovat pro autobus (předem slíbené) parkování, abychom se mohli jít ubytovat.

AUTONOMNÍ SPOLEČENSTVÍ MADRID

Madrid je hlavním městem Španělska a to bylo jedním z důvodů, proč vzniklo samostatné madridské autonomní společenství. Společenství se ale neomezuje jen na Madrid, zabírá celkem asi 8 tis. km² a patří k němu necelé dvě stovky okolních měst a obcí. Toto společenství vzniklo až po pádu Francova režimu. V roce 1983 byla rozdělena historická provincie Království Nová Kastilie (Reino de Castilla la Nueva) na dvě společenství, Kastilie-La Mancha a Madrid, přičemž dalším důvodem byly i rozdíly ekonomické a demografické. Pochopitelně se zde úředně mluví španělsky. Madrid sám pak má asi polovinu obyvatel tohoto společenství, tedy společenství 6 milionů, z toho Madrid 3 miliony .

Jak zmíněno, tranzitní nocleh jsme měli na předměstí Madridu v Pintu. Vzhledem k očekávané „nekonečně“ dlouhé cestě autobusem z Madridu do Česka bylo nutné zajistit zákonnou přestávku řidičům autobusu, a proto jsme se ráno 28. září vydali do Madridu příměstským vlakem, který nás za asi 30 minut dopravil na nádraží Atocha. Nádraží Atocha je smutně proslulé nedávným teroristickým atentátem na příměstské vlaky. Dne 11. března 2004 zahynulo téměř 200 lidí a 1800 bylo zraněných. Nádraží je velmi moderní, přístup k němu je přísně kontrolován (skoro jako na letišti), ale to se nás netýkalo, my jsme vystupovali.

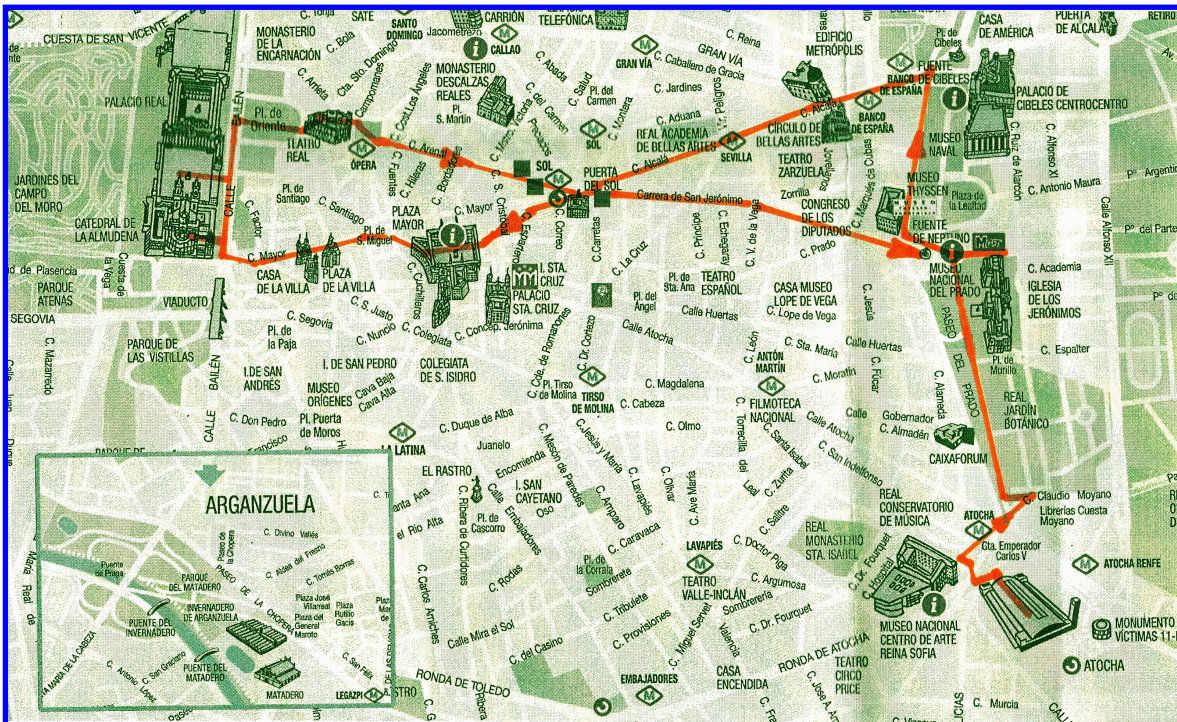
Znak autonomního společenství Madrid

Madrid

„U Madridu se bojuje za Prahu“ – dříve narození mezi námi si jistě pamatují, jak nás tímto komunistickým blábolem krmila propaganda v hodinách dějepisu. Skutečnost byla však daleko složitější, a že Madrid padl několik málo dnů před obsazením Prahy, byla skutečně jen náhoda, ale o tom později.

Madrid se od ostatních měst, která jsme viděli, dost diametrálně liší. Celé město připomíná spíše pražské Vinohrady a ani historické centrum v okolí královského paláce nemá nic moc společného s historickými centry Katalánska či Andalusie. Všude jsou vidět výškové budovy a mrakodrapy, jejich výskyt sice není podobný americkému Manhattanu, ale není ani zanedbatelný. Architekti zde zjevně dostali volnou ruku a hlavně dost peněz od investorů. Protože Madrid je po Londýnu a Berlínu třetím největším městem Evropy, viděli jsme pochopitelně jen malý zlomek, který jsme dokázali zvládnout pěšmo – jak řečeno, neměli jsme k dispozici autobus.

Z nádraží Atocha jsme se tedy postupně přesunuli kolem Museu umění královny Sofie na parkovou promenádu kolem Museu umění Prado. Kolem něj se nacházejí kromě jiného sochy tří velkých malířů, Velasque, Murilla a Goyi. Na prohlídku Prada zevnitř jsme pochopitelně v rámci necelého jednoho dne čas neměli, ale byla dána možnost jednotlivcům, aby toto nebo některé z dalších muzeí navštívili individuálně (s podmínkou, že se pak sami objeví v určený čas na místě odjezdu autobusu). Pokud je však turista v nějakém městě poprvé, je mu vcelku jedno, co uvidí,

*Pěší putování
Historické centrum Madridu*

hlavně když toho alespoň rámcově uvidí co nejvíce. Pokud se do takto navštíveného města někdy opět vrátí, má už lepší možnost volby.

Drželi jsme se tedy pokud možno pohromadě a společně prošli trasu od Prada (a Neptunovy fontány) k náměstí Cibeles. Kousek odtud jsme minuli výškovou budovu Instituto Cervantes, organizace pečující o šíření španělštiny, španělského umění a literatury do světa – má pobočku i v Praze. Kolem dalších významných budov různých velvyslanectví, bank, hotelů a komerčních center jsme došli na velké náměstí Puerta del Sol (Sluneční brána - tradiční název. V 15. století se zde totiž nacházela východní brána madridského opevnění). V centru náměstí stojí jezdecká socha Karla III., kterému přezdívali „Starosta“, proslavil se svými sociálními programy. Z dalších soch je to El Oso y el Madroño – (Medvěd a planika – medvěd pojídající plody ze stromu planiky, připomínající jahody) a jeho obraz je i znakem Madridu. Socha Mariblancky je pozůstatkem někdejší honosné fontány a o její ideové podstatě se dodnes vedou vášnivé spory mezi historiky umění, historiky jako takovými, církevními činiteli a mnoha dalšími zájmovými skupinami - každá v tom chce vidět „něco svého“.

Na náměstí je též v budově bývalé pošty sídlo předsedy vlády madridského společenství (nezaměňovat s funkcí starosty města, ten sídlí jinde) a náměstí je také 0.-tým kilometrem radiálních španělských silnic a dálnic.

Náměstí je tradičním místem pro nejrůznější demonstrace.

Dalším velkým náměstím je (i podle názvu) Plaza Mayor, kterému pro změnu dominuje jezdecká socha Filipa III., za jehož vlády bylo vybudováno. Jméno náměstí se v historii změnilo asi desetkrát (jména se dají snadno vygooglit), protože jednou bylo potřeba jeho jménem oslavit

panující rod, jindy konstituci, jindy... však to známe. Ale navzdory všem těm změnám se ve Španělsku sochy nebourají, snad s jedinou výjimkou generála Franca – ale ani ten není z historie zcela vymazán.

Dále jsme šli kolem tržiště sv. Miguela ke kostelu Iglesia Catedral de las Fuerzas Armadas de España, před nímž stojí pomník připomínající atentát na krále Alfonse XIII., který se zde odehrál v den jeho svatby 31. května 1906. Král s novomanželkou Viktorií Evženií z Battenbergu unikli smrti, ale zahynulo hodně členů jeho doprovodu a přihlížejících osob.

To už jsme byli kousek od Almudeny, tedy madridské katedrály Pany Marie Almudenské a královského paláce. Katedrála je přístupná za symbolický dobrovolný poplatek. Královský palác je poměrně nový. Španělští králové dlouho používali maurský alcazar (pevnost-palác) Madžrít (odtud Madrid), a to od roku 1561, kdy se stal Madrid hlavním městem Španělska. Madžrít ale v r. 1734 vyhořel, jeho stavbu tedy nahradil dnešní Palacio real. Dnes slouží králi jen jako reprezentační sídlo. Patří k nejkrásnějším budovám Madridu, kolem se odehrávají takové ty efektní hrátky jako výměna stráží, jezdí tam jízdní hlídky jak madridské policie v současných uniformách, tak královská stráž v

historických kostýmech, turisté mají na co koukat. Palác je asi desetinásobně větší než třeba Buckinghamský palác v Londýně.

Vedle v parku na Plaza de Oriente stojí další jezdecká socha, tentokrát krále Filipa IV. a hned za Královským divadlem stojí socha královny Isabely II.

Pomalů jsme se zase doploužili přes Puerto del Sol a kolem nové i staré budovy Poslanecké sněmovny k Neptunově fontáně, kde jsme se měli sejít s naším autobusem a odpočatými řidiči. To se nakonec podařilo, i když měli problém se zaparkováním.

V poslanecké sněmovně se zřejmě chystala nějaká velká „sláva“, protože kolem budovy se rojili strážci různých složek, vyzbrojení samopaly a brokovnicemi, policie v okolí odkláněla dopravu z některých ulic. U sochy Miguela de Cervantes se chystala k vysílání i televize, poskakoval tam kameraman a moderátorka. Podle jisté fámy se chystal příjezd krále, ale toho jsme neviděli.

Různé poznámky, postřehy a ...(tak všelijak ☺)

Republiky ve španělské historii

Podle jisté politologické poučky jednou zaniklé království, přeměněné na republiku, již nelze obnovit. Významnou výjimkou je Španělsko, kde se to v moderní historii podařilo dvakrát a dvakrát to byla cesta z krize. V polovině 19. století se Španělsko zmítalo v neuvěřitelných politických zmatcích, které mělo ukončit vyhnání královny Isabely II. a později následující volba krále Amadea I., syna italského krále Viktora Emanuela II. Jenže do toho vpadli se svými nároky příbuzní dosud panujícího rodu, kteří rozpoutali celkem tři tzv. carlistické války (Carlisté neuznávali pragmatickou sankci, podle které nastoupila na trůn třiletá Isabela II. a chtěli, aby králem byl její strýc Don Carlos). Amadea ale nepodporovali ani všichni poslanci kortesů (parlamentu), takže ten nakonec prohlásil, že Španělsku se nedá vládnout a v r. 1873 abdikoval a zemi nechal na pospas válčícím a soupeřícím republikánům a carlistům. Republikáni tedy vyhlásili okamžitě (1. španělskou) republiku. Situaci v tu chvíli ovšem zkomplikovala vyhnaná Isabela II. a vyhlásila nárok na trůn pro svého syna Alfonse, v jehož prospěch v r. 1870 v exilu abdikovala. Proti republikánům pak najednou stáli dva uchazeči o trůn, vzbouřila se část armády, podporující Alfonse, republikáni se hádali mezi sebou o formu uspořádání státu, takže nakonec, zjednodušeně řečeno, všichni uznali, že republika není pro Španělsko to „pravé ořechové“ a republika se zhruba po roce zhroutila. Republikánská armáda pak jako celek přísahala věrnost Alfonsovi XII., přešli k němu monarchisté z carlistického tábora a carlisté to v r. 1876 „zabalili“. Jako vcelku bezvýznamná strana ovšem existují dodnes.

Zmatené a komplikované španělské dějiny ale pokračovaly dále. Další král Alfons XIII. se

Král Alfons XIII.

pokusil situaci stabilizovat, sáhl až k formě vojenské diktatury, když akceptoval vojenský převrat, ale když hrozilo vypuknutí dalších ozbrojených střetů, prohlásil, že on nebude tím, kvůli kterému by měla být prolita byt' jen kapka španělské krve, sebral se, a aniž abdikoval, odešel v roce 1931 do francouzského exilu. Tzv. republikáni měli v tu chvíli volné ruce, vyhlásili (2. španělskou) republiku, jenže tím zmatky neskončily, ale nabraly na obrátkách. Republikánský tábor tvořili jednak republikáni jako přívrženci republiky, dále komunisté, anarchisté, socialisté, baskičtí a katalánští autonomisté, dvě velké odborové centrály a spousta dalších drobných seskupení. Každý chtěl ovšem něco jiného a měl vlastní "armádu". Historicky důležitým prvkem španělské historie byla skutečnost, že zde neexistovala silná střední třída, která by tlumila extrémní. Naprostá většina zemědělské půdy patřila několika málo šlechtickým rodinám a církvi. Republikánský tábor byl spolkem extrémistů, usilujících o

různé cíle. Proti nim stála podstatná část armády, nejružnější tradicionalisté, monarchisté, církve – ti ovšem vcelku s jedním cílem, zachovat Španělsko v tradiční podobě. Hodně zjednodušeně řečeno, v r. 1933 se vzbouřila část armády v čele s generálem Francem, mj. také po zprávách o vraždění kněží a řeholnic ze strany části republikánů, usilujících o revoluci sovětského typu. Dějiny občanské války jsou nesmírně složité, válka se vyvíjela se střídavými úspěchy. V té válce nebyli žádní „hodní“ a „zlí“, pouze „zlí“ a „zlí“. Uvádí se číslo asi 1 milion mrtvých, ale jen malá část

z nich zahynula při bojových operacích, většinou se jednalo o masové popravy civilistů prováděné jednou i druhou stranou konfliktu. Za tohoto stavu Společnost národů (předchůdce OSN) a Anglie s Francií jmenovitě vyhlásily politiku nevměšování a zákaz posílání zbraní do Španělska. Totalitní režimy Itálie, Německo a Sovětský svaz si naopak ze Španělska udělaly zkušební střelnici. Až 40 tisíc zahraničních dobrovolníků šlo bránit republiku, aniž tušili, co čeho vlastně zabředli. Na republikánské straně došlo k několika velice krvavým střetům mezi komunisty a anarchisty, jejich padlí se počítali na stovky až tisíce. Neexistovalo žádné společné velení, nebo jenom účelově a krátkodobě. Francisco Paulino Hermenegildo Teódulo Franco y Bahamonde Salgado Pardo de Andrade, zkráceně Francisco Franco Bahamonde, známý především jako generál Franco, opanoval zemi a zrušil republiku.

Generál Franco

Franco nastolil tvrdou diktaturu a snažil se něco s vysílenou a rozvrácenou zemí udělat. Nezúčastnil se 2. světové války (Španělé neválčili ani v té 1.), svým dobrodincům Italům a Němcům nevyšel vcelku nijak vstříc (tzv. Modrá legie poslaná na pomoc Němcům, byla čistě dobrovolnická, příslušníci měli své důvody, proč se Sovětům mstít) a vyhlásil přísnou neutralitu. Obnovil království (bez krále) a nechal se církví prohlásit „Vůdcem Španělska z Boží milosti“. Alfons XIII. se z exilu nevrátil, ač se prohlašoval za falangistu. Zemřel v r. 1941, nástupcem se stal jeho syn Juan. Toho pro politické spory Franco nepustil do země. Juan tedy fungoval v exilu jako hrabě Juan de Barcelona (což byl titul následníků trůnu). Franco ovšem dovolil, aby syn Juana de Barcelona, Juan Carlos, byl vychováván pod Francovým dohledem ve Španělsku.

© Beffmann/CORBIS

Generál Franco

Franco politické odpůrce už masově nepopravoval, spíše věznil nebo vyhnal do zahraničí. Jeho neutralita byla důvodem, proč Španělsko nebylo cílem útoku vítězů II. světové války, a jen podobnost jeho režimu režimům italskému a německému způsobila to, že bylo ještě několik let po válce ekonomicky izolováno (navštívila ho však Evita Perónová z Argentiny, a dostalo se jí bouřivého uvítání).

Pak ovšem začala studená válka a Španělsku bylo nabídnuto členství v NATO i v evropských hospodářských organizacích. Franco se chopil příležitosti. Léta 1959 až 1973 jsou označována jako "španělský zázrak". Franco pochopil, v čem je problém španělské společnosti, a dal vyrůst silné střední třídě. Na rozdíl od ostatních totalitních režimů se nesnažil „vychovat nový typ člověka“, otevřel hranice – španělští studenti mohli studovat i v zahraničí, do země začali přicházet turisté. Franco nestrpěl opozici, ale nepletl žádnou ideologii do ekonomiky země. Nabízel se opět srovnávání s tureckým Kemalem Atatürkem. Ten vládl podobnými metodami. Měli dost společného, ale i rozdílného. Atatürk odstavil od moci imámy. Franco svěřil školství katolické církvi (ale také ji odstavil od řízení státu). Atatürk v době nástupu nacismu pozval židovské profesory na turecké univerzity. Franco odmítl nátlak na vytvoření antisemitských zákonů a udělal ze Španělska útočiště pro pronásledované Židy. Franco svěřil rodinnou politiku do pravomoci

Král Juan Carlos I. a královna Sofía

církve (zrušil i občanské sňatky z doby republiky). Atatürk dal ženám svobodu a volební právo. Španělská společnost se nyní od církevních dogmat víceméně odvrátila, v Turecku dochází naopak k určitému příklonu k islámu (prostě jen kyvadlový pohyb). Historická role Francova dosud není zhodnocena a hned tak nebude. Rozhodně nebyl fašista, byl prostě diktátor. V zemi byla povolena jediná strana a jediná odborová organizace. Oficiální politika Falangy (tedy jediné povolené strany) byla „žádný komunismus, žádný kapitalismus, nýbrž národní syndikalismus“ – prostě jen ekonomika postavená na přirozených základech (zdravého rozumu). Vertikálně postavená společnost - rodina, obec, odborová organizace. Ten národní syndikalismus byl něco jako naše "tripartita". Pozemkové vlastnictví se změnilo, tradičním vlastníkům přibyla konkurence v podobě drobných vlastníků a v jejich někdy až mamutích družstvech.

Francův režim má velké sympatie v podobně smýšlejícím Polsku. Španělsko se dnes snaží na svou občanskou válku spíše zapomenout. Oběti dnes soustřeďuje na stejná místa a považuje je prostě za oběti občanské války bez rozlišování znamének. Po Francovi se na trůn konečně dostal Juan Carlos I., jehož výchova se Francovi moc nepovedla. Z krále se totiž stal velmi populární demokrat, který smířil všechny španělské síly od falangistů po komunisty (byť mu to chvíli trvalo a byly k tomu potřeba různé diplomatické a vyjednávací „kejkle“). Ojedinelý pokus frankistů o další převrat zlikvidoval prakticky sám během jediné noci, kterou strávil telefonováním vojenským posádkám, a stal se pevnou kotvou politického života. V jeho politice pokračuje i současný král Filip VI.

Král Filip VI.

Franco má svůj hrob, či spíše menší baziliku, v tzv. Údolí padlých a jsou tam za něj konány i pietní akce. Do údolí jsou přesouvány též ostatky jeho odpůrců, takže „zlí“ a „zlí“ z obou stran i jejich nevinné oběti se nakonec sešli. Celý památník je součástí španělského kulturního dědictví. Současné Španělsko však tuto temnou kapitolu své historie „moc neřeší“. Má jiné starosti.

Chudí nebo bohatí?

Španělsko není nikterak chudá a zaostalá země. Španělé nejsou žádní chudáci na úrovni rozvojových zemi. Kupní síla španělského zaměstnance (vyjadřující vztah jeho výdělku k cenám bydlení, zboží a služeb) je podle oficiálních evropských statistik 31 100 \$ za rok. Kupní síla českého zaměstnance je 20 000 \$. Kupní síla Turka je 20 600 \$. Tak kdo je tady chudák? Asi ti poslední dva, protože průměr vyspělých zemí, tedy OECD je 34 900 \$. Všechny tyto statistiky jsou pochopitelně matoucí v tom, že se jedná o průměry, umožňující srovnávání třeba na úrovni států nebo posuzování vývojových trendů, ve vztahu k určité osobě nebo profesi jsou nepoužitelné. Běžný Turek má proti běžnému Čechovi příjmy asi tak poloviční (vyjádřeno přes tzv. medián), ale učitel v

Turecku má proti českému učiteli plat více než dvojnásobný. Na rozdíl od Česka jsou ve Španělsku i Turecku daleko větší rozdíly mezi příjmy nízkými a vysokými a zřejmě i značné rozdíly regionální.

Španělsko je dnes hodně vyvinutá průmyslová a potravinářská velmoc, také mu v tom hodně pomáhá automobilový průmysl a navazující odvětví, podobně jako u nás. Ale i Turecko má ambice do r. 2020 vyvinout, případně i začít vyrábět vlastní automobily. Jisté srovnání dopravních sítí ve Španělsku, v Turecku a v Česku už bylo zmíněno v předchozích kapitolách.

Hospodářská krize?

Turecko zřejmě netuší, co to je, a staví jako zběsilé – to se musí vidět, to prostě slovy popsat nejde. Rekreatant válející se na pláži o tom nic neví. Španělsko sice stavělo, ale zadrhlo se na hypoteční krizi (nám to hrozí také, první opatrná varování už ČNB vydává a snaží se zlikvidovat hypotéky bez počáteční finanční spoluúčasti dlužníků). Banky nabízely hypotéky hlava-nehlava, Španělé si je pod tlakem reklamy a slušných příjmů stejným tempem brali. Jenže stačil vcelku nevýznamný hospodářský pokles, který běžná česká domácnost ani nezaznamenala (brbláme stejně pořád), stoupla nezaměstnanost, a najednou nebylo z čeho hypotéky splácet. Ceny nemovitostí klesly a jako záruka už nestačily. Prostě průšvih! Tedy hlavně pro dlužníky – zástavy jim propadly, bankám přitom zůstaly nedostavěné nebo „jen“ neobydlené domy a byty, někdy dokonce údajně celá sídliště. Jenže to je vždycky ta více viditelná a slyšitelná „strana“. Má-li totiž něco nízkou cenu či je to dokonce podhodnoceno, je to příležitost k nákupu. Kdo trochu, třeba jen ze zájmu, sleduje ekonomický „cvrkot“ a ekonomickou historii, ví, že největší majetky a bohatství vznikaly právě v dobách krizí. Vyhrával ten, kdo byl bez dluhů. Čeští sedláci by mohli vyprávět, jak se třeba vykupovali z roboty či jak později skupovali pozemky zadlužených šlechticů či jen sousedů. Poštovní úředníci a státní zaměstnanci s definitivou si za první republiky v době krize stavěli rodinné domky, vznikly jich celé čtvrti (v jednom z nich dnes bydlíme ☺). Britové i Němci v současnosti kupují byty ve Španělsku i v Turecku (a nejen na pobřeží) jako zajímavou investici nebo pro bydlení v důchodu - s důchodem z mateřské země budou v Turecku i Španělsku boháči.

Nezaměstnanost?

Dost ošidný pojem. Až polovina španělské mládeže je nezaměstnaná a živí ji rodiče. Tolik novinové zprávy. A nikdo nevidí, že je to nějaký nesmysl. Jak je možné, že stárnoucí rodiče práci mají a mladí lidé ne, když se současně tvrdí, jak špatně jsou na tom třeba lidé kolem 50 let věku? Jenže ono je to asi tak, jak o tom referovala Svobodná Evropa už někdy v 80.-tých letech v jednom z pořadů o ekonomické situaci v Německu. Tedy i asi tak, jak to začíná vypadat u nás. Firmy nemohou sehnat zaměstnance. Mládež je nepoužitelná, protože nic užitečného (na rozdíl od rodičů) neumí a umět nechce. Když nám tíživou situaci španělské mládeže líčil náš vysoce vzdělaný a všeobecně informovaný průvodce CK, a jako příklad uváděl HLP (hluboce lidský příběh) své známé, vysokoškolačky možná dvojnásobné, ale nezaměstnané, položil jsem mu dotaz: „Mám tomu rozumět tak, že inženýři strojaři, stavaři, chemici, elektrotechnici a „ajtáci“ nemohou ve Španělsku sehnat práci? Vždyť stále jedeme kolem nějakých malých či velkých průmyslových, strojních i chemických podniků?“. To jsem ho dostal do úzkých. Ona ta jeho známá měla být něčím jako televizní producentkou. Kolik takových lidí se může uživit? Hledal jsem na internetu další články o

nezaměstnanosti mládeže – byli to samé HLP lidi s humanitním zaměstnáním bez jakéhokoliv praktického významu. Stejně jako u nás dnes, každý chce být vysokoškolačkem, pokud možno bezpracně – sociologem, rekreologem, muzikologem, psychologem, žurnalistou, ... hlavně aby u toho nebyla matematika a musel se nic moc učit a náplň se dala „okecat“. Stavební statik toho moc „neokecá“, stavba bud' stojí, nebo statik putuje do vězení. Chemikovi výroba bud' „jede“ nebo mu to exploduje, v lepším případě vzniknou jen velké ztráty. Chemické zákony nikdo „neokecá“. Takže o nezaměstnanosti mládeže si myslím své. Ostatně zkuste si sehnat klempíře, pokrývače, instalatéra nebo truhláře! – to abychom se nebavili jenom o vysokoškolačkách.

Sprejeři

V Turecku neexistují. Možná si mylně představuji, ale asi nebudu daleko od pravdy, že by ho majitel objektu zmrzačil, a ten mrzák by se nikde žádných „lidských práv“ nedovolal. U nás jich je hodně, v poslední době to trochu ubývá, dělají to hlavně hlupáci, kterým ještě nedošlo, že to je trestný čin, a netuší, že i mírný trest jim může zkomplikovat možnost zaměstnání, protože čistý trestní rejstřík se dnes vyžaduje nejen ve státní službě. Bohužel, "lidská práva" u nás ovšem platí hlavně pro všelijaké přestupníky zákona.

Ve Španělsku sprejery mají, ale je jich velmi málo a většinou se vyřádí na opuštěných zemědělských budovách nebo chátrajících objektech obecně. Že by si někdo dovolil něco nastříkat na nějakou katedrálu nebo podobnou památku, to jsem neviděl. Myslím, že pojem „svatokrádež“ zde ještě pořád v povědomí lidí funguje, jako fungoval u nás až do doby komunistické diktatury. Krádež něčeho v kostele předtím nebyla myslitelná, to si žádný zloděj nedovolil a dodnes si to nedovolí v západní Evropě, všude jsou kostely a kaple otevřené veřejnosti a nepoškozené. Jen u nás se musí zamýkat. Není to pro nás dobré vysvědčení.

Žebráci

V Turecku jsme neviděli žádného, s výjimkou asi tří cikánek nebo Rumunek (Bulharek) v Istanbulu, žebrajících se spícím dítětem vedle sebe na zemi – to se nějakou dobu objevovalo i u nás. U nás nějakí somráci jsou, většinou potřebují peníze na chlast a cigarety nebo drogy. Náš sociální systém je natolik „měkký“, že z něj nikdo hlady neumře. Spíše klepne „pepka“ daňové poplatníky, když si uvědomí, kolik vyžírku se živí na všelijakých dávkách vyždímaných ovšem z daní pracujících. Ve Španělsku je žebřáků moc a ve všech městech. Někteří jen tiše sedí, před sebou nějaký kelímek od piva a tváří se utrápeně, jiní jsou až agresivní a strkají lidem své žebrační nástroje až pod nos. A pak je tu hodně všelijakých umělců a hlavně „umělců“. Pokud jsou to malíři, viděli jsme i šperkaře nebo dráteníky, je tam alespoň snaha nabídnout nějakou věcnou protihodnotu, tady se jedná tedy spíše o formu pouličního prodeje, a není možná úplně korektní je zmiňovat v kapitole o žebračích. Existují ale i méně sporné formy žebroty a to jsou jednak „živé sochy“ - jsou k vidění i v Itálii, Francii nebo na Gibraltaru, a také pouliční muzikanti. To už je sice skrytá, ale přesto žebrota. Così tedy vykonávají, ale tak, že „zákazník“ nemá možnost konzumaci „odmítnout“. Kdyby to bylo zaměstnání, tak to budou provozovat v nějaké místnosti či budově a vybírat vstupné - což je asi ten podstatný rozdíl. Na druhou stranu je pravda, že tento typ žebrajících lidí do určité míry přispívá ke koloritu města. Ono zase vidět (slyšet) hrát někoho na harfu na promenádě, nebo slušně oblečenou (zjevně) studentku hrající na basu, to už stojí i za fotografií, případně nějakou tu minci.

Bezpečnost aneb kde je jaká policie.

Vidět policajta u nás je dost vzácný zážitek. V horším případě nikde žádný není, v lepším případě někde sedí dva v autě a možná podřimují, nebo mírnou jízdou předstírají hlídkovou činnost a vcelku zbytečně spalují benzín. Městská policie se vyžívá v pokutování parkujících... Jako prevence trestné činnosti jsou spíše směšní (a vezmou-li si samopaly k hlídání davu před teroristy, tak už to ospravedlňuje všechny vtipy o policajtech - ta zbraň je v tomto případě zcela nepoužitelná).

V Turecku je policie městská i státní dobře viditelná a snadno dostupná. Turecko je de facto ve válce, takže významné budovy hlídá armáda i s těmi samopaly. Náhodná oběť případné střelby by měla holt smůlu a její zranění či smrt tak jako tak padne na konto teroristy. Všichni to vědí, všichni tak s tím počítají.

Asi nejdůkladněji to funguje ve Španělsku. Policíí mají celou řadu, o tom už zmínky byly. Důležité ale je, že policajti, strážníci, soukromá ochranka atd. zkrátka všichni, kteří mají na starosti bezpečnost veřejnosti, jsou vidět, jsou stále na očích. Ano, někteří mají auta a mají motorky, ale jako prostředky připravené pro případ nutného zásahu. Policisté se pohybují v blízkosti svých aut a motorek, ale jsou VIDĚT. Teoreticky by tedy mělo stačit na ně mávnout či křiknout a jsou připraveni zahájit akci. Prakticky jsme to ovšem nezkoušeli. Nebyl ani důvod, před nejrozšířenější formou pouliční kriminality, kapsářstvím, jsme byli včas varováni a s troškou prevence si člověk vystačí sám.

Jedeme domů

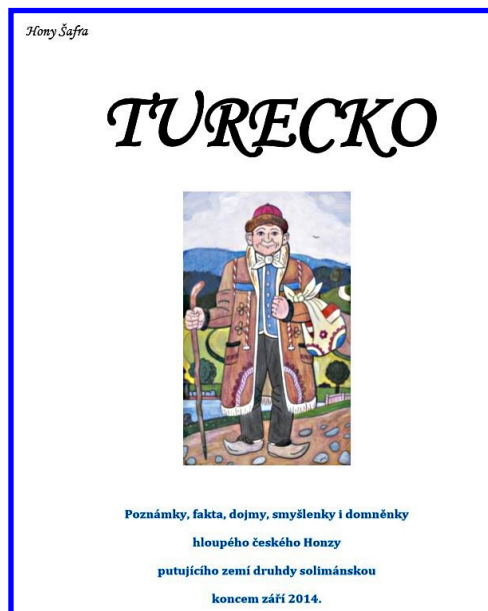
Madrid jsme opustili po 16.- té hodině. Po 18.-té hodině jsme se asi 20 minut pohybovali na území autonomního společenství Kastilie-León a pak vjeli do Aragonie. Někdy za tmy jsme přejeli Katalánsko, zhruba kolem půlnoci jsme vstoupili na území Francie. Před polednem 29. 9. jsme překročili Rýn. Také se změnila posádka řidičů. Ti čerství nás dovezli do Rozvadova, to už zase padala tma, bylo to kolem 20.-té hodiny. Tam nás převzal další

28.-29. 9. 2016
Cesta Madrid - Hradec Králové
2470 km

"čerstvý" řidič. Ve 21 hodin nás opustili "Plzeňáci", ve 22:20 na Florenci "Pražáci" a kolem půlnoci, po 32 hodinách v autobusu, jsme dorazili do Hradce Králové. Španělské dobrodružství bylo za námi. Urazili jsme kolem 4,5 tisíce km. Na zpracování čekalo asi 4000 fotografií...

Kdo má zájem, může si bezplatně vyžádat
podobný cestopis a odpovídající CD
TURECKO

Kontakt: cmuchalek@centrum.cz
<http://hony-safra.eu/>

text Turecko je uložen též na

<http://hony-safra.eu/Hony/Poklesky/CitarnaHony.html>